

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12.50 Din

za inozemstvo 25.—

neobvezno

Oglasni po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu

Ljubljana, Prašernova ul. št. 54. Telef. št. 36/2

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 2. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova 4.

Radun pri postni, čekov. zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 5. decembra. Naš notranjepolitični položaj se razvija v vsej državi v zanimivem vrvenju, iz katerega se čim dalje bolj kristalizira pravo spoznanje naroda. Volilnim odločitvam 18. marca ter radi njih nastalim političnim kombinacijam so zažele nujno slediti posledice, katere ljudstvo težje in težje čuti na svoji lastni koži. Stranke, ki so pri zadnjih volitvah zmagale, ne morejo več valiti krivde na prejšnje razmere. Njihova krivda na političnih neuspehih in njihova odgovornost zanje je ljudstvu jasna. Z elementarno silo raste med volilci nezaupanje, nezadovoljstvo in ogorčenje, ki je tem večje, čim globlje se spoznanje, da so bili 18. marca zavodeni v zmotu, nato pa prevarani in za svojo zvestobo še poplačani z velikanskim oškodovanjem njihovih interesov. Vse stranke, ki so izšle pri poslednjih volitvah iz boja zmagovalce, se nahajajo danes v najmučnejšem razpoloženju.

Radikali se bolj in bolj izkazujejo, pa so nespodobni rešiti tako pereče vprašanje ureditve naše uprave. Cincajo in čakajo, kolebajo in odlagajo. Med seboj se pa koljejo, da je veselje. Danes je odstopil radi svojih klubskih članov minister za gradjevine Uzunović, svojo demisijsko je pa tudi že napovedal minister pravde dr. Perić. Radikalci sami priznavajo, da se z odhodom g. Pašiča razleti vsa stranka na kosce. Režimu, ki je že danes v najneupijetnejši zagati, v nobenem slučaju niso več šteti preveč dolgi dnevi. Radicevci, ki so v zvezi s svojimi federalističnimi zavezniki dvignili homogen radikalni režim na krmilo ter ga očvrstili, so še danes najboljši podporniki radikalstva. Naj še toliko kriče proti Beogradu, dejstvo je, da oni drže velesrbski režim. Ako trpi pod njim Hrvatska ter celotna država, ni tega nihče drugi glavni krivec kot g. Radić in njegova brezvestna ter vrtočliva politika. Ne da se zabraniti, da bi hrvatski Slovci ne začel o tem razmišljati. Radicev krah v Londonu je izguba zadnje karte.

Naš klerikalci so s svojo stranko naravnost v obupnem stanju. Izgleda, da je vodstvo SLS izgubilo politično buzolo. Kolebajo sem in tja. Na vse strani se pogajajo. Radi bi v vlado, a boje se, da potem izgube še več. Radi bi se odkrižali jalovega avtonomizma, a se bojuje, da se omešitvo pred vso državo in do gola razkrinkajo pred onimi, katerim so obetali avtonomijo za zemeljski raj. Korajžno so vrgli republikanstvo čez krov in avtonomija ima slediti, če pride ugoden trenutek kakor deus ex machina. Klerikalci so ustvarili z Markovim protokolom radikalni režim, četudi so pred volitvami volilcem najbolj strupeno slikali NRS ter trdili, da mora ona vzeti konec, ako se hoče razmere v državi ozdraviti. Na katoliški shod so s pompom povabili zastopnike istega režima, katerega sedaj radi vrnajo javnosti zonet polivanja z najbolj smrdljivo gnojnico. To pa jih nikakor ne moti, da bojo čez nar tečno glasovali za proračun režima, ali pa vsaj omogočili njega sprejemanje.

Politika klerikalnega zmagovalstva je že po osmih mesecih popolnoma skrabrala. Klerikalni poslanci so vse zavozili. Ljudstvu pa niso znali odvrtiti niti najtežjih bremen. Nespodobnost je pri njih konkurirala z brezvestnostjo. Tudi odgovornost, ki bi jo klerikalci radi zvalili na Srbe, pada na njih nazaj. Kadar jim je posebno težko, pravijo, da se niti sumadinski demokrati niso nič potegnili za slovenske potrebe. Kako naj potem kaj doseže 21 tistov! Medtem, ko vodilo klerikalci najbolj topoglavo politiko partikularizma, hočejo od drugih, da se vlečejo za volilne okraje SLS. Po vsem svetu je običaj, da so za svoj okraj odgovorni tam izvoljeni poslanci. To velja posebno za gospodarske zadeve. Velika je predrznost klerikalcev, ako zahtevajo od demokrata, izvoljenega v Pristini, da govori za lokalne zahteve ljubljanskega okrožja. Če SLS ničesar ne doseže, je to le dokaz, da ona ne zna zagrabiti prav. SLS je kriva, in sicer samo ona, ker ji je ljudstvo v Sloveniji zampalo skraj vse mandate ter ji s tem naložilo tudi prav vso odgovornost za našo pokrajino. Kako more SLS resno zahtevati, naj se volilci iz Maribora drže poslancev v Sumadiji?

V nasprotju s nazadovanjem, razkojem in pronačanjem strank, ki bo 18. marca odnesle pri volitvah tmago, pa raste na jakosti in moči vse ono, kar je v državi sposobno in voljno nastvariti urejene in znočne razmere. Sredi tega pojava stoji jugoslo-

Dvojna kriza v vladi

MINISTER UZUNOVIČ PODAL DEMISIJO. — MINISTER PERIĆ JO NAPOVEDUJE.

Beograd, 5. decembra. p. Danes popoldne je minister za javne zgradbe Uzunović postal ministrskemu predsedniku g. Pašiču pismeno ostavko, katero je motiviral s tem, da je predčerašnjim vlada preko ministra Trifunovića desavuirala njegovo (Uzunovićevo) izjavo o odškodnini poplavljenecem v Sloveniji. Uzunovićevo demisijsko je napravila v radikalnem klubu zelo deprimirajoč vtis.

Odnošaji v radikalnem klubu so čimdalje bolj zamotani. Pričakujejo se ostave več ministrov. Povodom današnje debate o interpellaciji na ministra pravde radi uklinjenja sekvestra s posestva Csekonitsa doznava Vaš dopisnik, da vojni minister ter minister agrarne reforme ukinitve tega sekvestra ne bosta odobrila. Sodi se, da bo tudi minister Perić radi tega moral podati ostavko na svoje mesto. To se posebno trdi radi tega, ker Pašič ni hotel prisostvovati tozadevni debati na današnji skupščinski seji.

Na popoldanski seji skupščine je vzbu-

dilo splošno pozornost, da se je minister Uzunović usedel na prostor med poslanci, ne pa na svoj ministrski sedež. Komentirali so to kot dokaz, da vztraja g. Uzunović na svoji demisiji. Pozornost je vzbudilo tudi, da Pašič seji ni prisostvoval. Radikalci so vsled tega zelo v skrbeh.

Beograd, 5. decembra. r. Tudi radikalni krogi popolnoma soglašajo z interpelacijo poslanca dr. Sečerova radi dvignjenja sekvestra nad imetjem grofa Csekonitsa. Za to so na današnji seji narodne skupščine določili tudi samo slabše govornike, samo da rešijo formalnost, dočim stoji načeloma na stališču, da se mora ta akt, ki je bil ministru pravde dr. Periću baje podvržen, anulirati. V parlamentarnih krogih prevladuje trdno prepričanje, da niti vojni minister, niti minister za agrarno reformo ne bosta odobrila dvignjenja tega sekvestra, kar pa bi značilo nezaupnico ministru pravde dr. Periću in se zato računa, da bo dr. Perić na to odstopil.

Radikalno perilo v skupščini

VIHARNA SEJA. — AFERA CSEKONITS. — RADIKALI PROTI SVOJIM MINISTROM.

Beograd, 5. decembra. r. Na današnji dopoldanski seji narodne skupščine so bila v smislu sporazuma med klubovimi načelniki na prejšnjem sedenju imena članov odbora za pomoč oškodovancem vsled povodnih, nkar je skupščina takoj prešla na interpelacijo posl. dr. Sečerova o dvignjenju sekvestra nad imetjem grofa Csekonitsa. Interpelant je v daljšem govoru naglašal, da je izvršil minister pravde v tem slučaju nekorektnost. Med njegovim govorom je prišlo do ostrih konfliktov med posameznimi ministri in opozicijo. Dr. Sečerov je opozarjal, da sta bila ne samo nakup, ampak tudi prodaja Csekonitsovega imetja družbi "The Zaombolya etape limited" izvršena brez vednosti vojnega, notranjega in agrarnega ministra in to kljub temu, da inozemci brez odobrenja teh ministrstev ne smejo imeti v pasu 50 km nobenih posesti. Vseled te prodaje je prizadetih okoli 20.000 srbskih prebivalcev in dobrovoljcev, ki so tamkaj naseljeni, ker bodo sedaj vsi odvisni od imenovanega novega podjetja.

Minister pravde dr. Perić je naglašal v svojem odgovoru, da je bilo dvignjenje sekvestra izvršeno na podlagi št. 250 mirovne pogodbe z Madžarsko in da se mora posestvo vrniti lastniku. Sekvester se je moral dvigniti, ne da bi bile pri tem prizadete pravice ministrstva za agrarno reformo. Novi lastnik ne more izvršiti parcelacije niti prodaje posestva brez odobritve in znanja ministra pravde. Svoj odlok je popolnoma vezal z odlokom ministra za agrarno reformo. Dr. Perić je koncem svojega govora izjavil, da stvar še ni definitivna in da morajo dvignjenje sekvestra odobriti še ministri za vojno, notranje stvari in agrarno reformo.

Po govoru dr. Pečića (dem.), ki je ostro kritiziral postopanje ministra dr. Perića, ki je pogazil zakon, se je minister ponovno skušal opravičevati, a je prišlo med njegovim govorom lo tako ostrih spopadov, da je moral podpredsednik Bakić neprestano zvoniti in opominjati poslance k redu.

Seja je bila ob 12. uri prekinjena in se je nadaljevala ob 4. uri popoldne. Na popoldanski seji je govoril prvi zopet posl. Sečerov, ki je navajal, da se borba v aferi Csekonitsa vrši kot borba veleposestnikov proti agrarni reformi. Pozivljali je ministre Vujičića, Simoničića in Pešiča, da kot pristojni ministri pojasnijo zadevo. Radikalci Kobasića: «V klubu so rekli, da postopanje ne bodo odobrili!». Dr. Sečerov je dalje prečital pisma kmetov, iz katerih se vi-

di, da jih Csekonits že terorizira in da jim boče porušiti hiše.

Nato je posl. Sečerov predlagal nastopi dnevni red. Po odgovoru ministra pravde na vprašanje posl. Sečerova o uklinjenju sekvestra in izročitvi posestva se konstatira, da je izročitvi protizakonita, ker se ni sklenila v soglasju in z odobrenjem ministra za notranje stvari, za agrarno reformo in vojno in so s tem oškodovani naši narodni interesi, delo za agrarno reformo in kolonizacijo ter se odpira pot korupciji. Zato skupščina sklene, da se sestavi posebna anketa komisija 12 poslancev, ki naj pregledajo ta in vse slične slučaje zaradi definitivne likvidacije sekvestrov ter prebaha na dnevni red.

Govoril je nato Laza Marković, za njim pa klerikalci Klekel, ki je zahteval da se ukinejo sekvestri povsod. Socialist Divač je trdil, da so z afero Csekonits hoteli izigrati agrarno reformo. Narod je pričakoval, da ga bodo osvobodili od agrarnega robstva ter mu je «gospod kralje» v proklamaciji obetal zemljo. V začetku se je v tem oziru dobro delalo, sramota pa je, da se stvar potem ni nadaljevala. Vlada je stalno pod pritiskom nekih Angležev, Francozov in g. Grgina in zato ukinja sekvestre. Posl. Grgin je trdil, da pri uklinjenju sekvestra ni sodeloval, posl. Vujičić je govoril o agrarni reformi v Vojvodini, poslanec Krizman pa zahteval anketo za vse sekvestre.

Radik. Subotić je predlagal prost prehod na dnevni red. Za njegov predlog so glasovali radikalni, Nemci in Turki, nkar je bila seja zaključena.

Prihodnja seja bo v petek ob 9. dopoldne.

Revizija uradniške uredbe

Beograd, 5. decembra. p. Danes dopoldne se je sestel skupščinski odbor, ki ima nalogo, da pregleda uredbo o razvrstitvi uradnikov. Na tej seji se je odbor konstituiral in izvolil za predsednika Božo Maksimovića, za podpredsednika Vello Popovića, za tajnika pa Marka Petrovića. Nato je predsednik Maksimović sprejel glavnega tajnika združenja sodnikov G. Gjorgjevića, ki mu je izročil memorandum slovenskih, bosanskih in dalmatinskih sodnikov, v katerem navajajo svoje zahteve glede izpremembe uredbe o razvrstitvi uradnikov in sodnikov in v katerem se posebno povdarja zahteva, da se izpremeni čl. 1. uredbe.

smotreno in občekoristno nacionalno delo.

V Sloveniji sami gre skrb za blagor pokrajine in našega ljudstva še preko same JDS. Koncentracija vseh naprednih elementov dobiva meso in kri že iz ozirov na samoobrambo pred skupnim neprijateljem, klerikalizmom. Nepotrebna nasprotja se umikajo trenni kooperaciji. Tisti, ki ne razumejo momenta, bodo pogazeni. Zaman se upirajo kratkovidni omizni oblastniki, ki so raje Cezar v zadnji vasi, nego sobojevnik v veliki centrali, da narod za to razcepčevanje nima nobenega umevanja. Proti veletoku skušajmo zavati. Škoda moč!

Francosko-nemško zblizanje?

ODMEVI NAPOVEDANE AMNESTIJE IN OMILJENJA ZASEDBE V PORUHRJU.

Pariz, 5. decembra. j. V tujakšnih političnih krogih se govori, da je objava komunikeja glede omiljenja ruhrske zasebde in amnestije ruhrskih obojencev posledica razgovora, ki ga je imel Poincaré v ponedeljek z angleškim poslanikom. Vsi listi označujejo komunike kot zelo važno izjavo. Senator de Juvenel, ki ga mnogi smatrajo za bodočega zunanjega ministra, komentira komunike v uvodnem članku «Matina», kjer piše med dr.: «Izjavo zunanjega ministra predstavljajo obenem buletin zmage in mirovni predlog. Francija je s tem dokazala, da

je sedaj pripravljena, pogajati se. Sedanji trenutek je ugoden za rešitev reparacijskega vprašanja, v kolikor ga morejo rešiti posamezne države same. Nemški dolg se je določil na vsoto, ki ne bi presejala 50 milijard zlatih mark s pridržkom naknadnih zahtev, ako bi Amerika proti pričakovanju vztrajala na vrnitvi medzaveznih dolgov». Nacionalistični listi izražajo svoje globoko obžalovanje nad objavo komunikeja, ki je po njihovem mnenju določena v to, da izboljša volilne izgleda Baldwina.

Pooblastilni zakon pred Reichstagom

V PRVEM IN DRUGEM ČITANJU SPREJET. — ODLOČITEV PADE DANES.

Berlin, 5. decembra. s. V državnem zboru se je danes vršilo prvo in drugo čitanje pooblastilnega zakona. Socijalni demokrati so po Scheidemannu podali izjavo, da z ozirom na notranji in zunanje-politični položaj, ki zahteva važno in takojšnje odločitve, ne morejo zanikati potrebe pooblastilnega zakona, ki je časovno omejen, zahtevajo pa, da se zajamči pri izvedbi zakona sodelovanje zastopstva državnega zbora. Slične izjave so podale tudi druge stranke, izvemši nemških nacionalcev, ki so po poslancu Hergtu izjavili, da ne morejo odobriti pooblastilnega zakona, ker nimajo zaupanje do dr. Marxove vlade, ki se čisto nič ne razlikuje od prejšnje. Poslanec Quarz (centrum) je porabil priliko za izjavo o stališču glede ruhrskega problema in glede pripravljenosti Nemcev za sporazum. Odločitev bo padla šele jutri pri tretjem čitanju, pri katerem se bo šele pokazal ustavni značaj zakona. K dvema doseadnjima programoma zakona se je dodal na predlog meščanskih skupin še tretji paragraf, ki se glasi: «Predno državna vlada izda kako naredbo, mora v zaupnih posvetovanjih zaslišati odsek državnega zbora, obstoječ iz 15 članov».

Počitnice parlamenta, ki se pričnejo jutrišnjem, bodo trajale do 15. februarja. Ker pa bodo najbrže v februarju ali najkasneje v marcu nove volitve, namerava torej državni zbor za sedanje likvidacijsko dobo docela izločiti. Socijalni demo-

krati so sklenili glasovati za pooblastilni zakon zlasti zaradi tega, ker se bojijo, da bi pri takojšnjih volitvah izgubili mnogo mandatov.

Berlin, 5. decembra. j. Pooblastilni zakon je bil v prvem in drugem čitanju sprejet z glasovi demokratov, nemške ljudske stranke, bavarske ljudske stranke in socijalnih demokratov proti glasovom nemških nacionalcev, komunistov in ostalih frakcij. Glasovanje ni bilo kvalificirano in se glasovi niso šteli, kar se bo zgodilo šele jutri pri tretjem čitanju. Približno 30 socijalnih demokratov se je pred glasovanjem odstranilo iz dvorane.

ZBOLJSANJE MARKE.

Berlin, 5. decembra. s. Stalno izboljšanje nje marke v inozemstvu in padanje dolarskega tečaja v Berlinu je ustvarilo zanimiv položaj. Dočim so se dosedaj trgali za dobre valute, se sedaj opaža dirvo povpraševanje po papirnatih markah, ker obstoja možnost, delati z njimi dobičke. Povsod prihajajo v javnem prometu na dan zlato posojilo in rentna marke, ki jih dosedaj ni bilo mogoče dobiti. Vsak poskuša nakupiti čim več papirnatih mark.

Padanje cen na Zivliskem trgu se nadaljuje. Večina kolonijalnega blaga je od 1. decembra padla za 10 odst. Tudi pri drugem blagu je ponudba večja kot povpraševanje.

Pomoč za poplave v Sloveniji

Nepotrebno potovanje ministrov.

Beograd, 5. decembra. p. Danes dopoldne ob 8.30 do 9. je bila seja načelnikov parlamentarnih skupin, na kateri se je dosegel sporazum glede izvolitve odbora za pregled zakona o odškodnini za škodo vsled poplave v Sloveniji in na Hrvatskem.

Beograd, 5. decembra. p. Jutri zvečer odpotujeta v Zagreb in Ljubljano ministri Trifković in Vujičić, da pregledata škodo, ki jo je napravila poplava. Vlada bo svojo podporo za sedaj povišala na 1.500.000 Din.

PODPORA POLJEDELSTVU V SLOVENIJI.

Beograd, 5. decembra. r. Ministrski svet je odobril kredit v znesku enega milijona dinarjev za pospeševanje poljedelstva na Hrvatskem in v Sloveniji.

FEDERALISTI ČAKAJO...

Beograd, 5. decembra. p. Danes dopoldne se je vrnil iz Zagreba dr. Spaho, kjer je imel nekoliko sestankov z radicevci in zajedničarji. V krogih teh skupin se trdi, da federalistični blok čaka na ozdravljenje dr. Korošca, nkar bo vnovič začel ostro parlamentarno akcijo.

PRAVILNIK ZA ZAKON O TAKSAH.

Beograd, 5. decembra. r. V finančnem ministrtvu se je ustanovila posebna komisija, ki bo izdelala nov pravilnik za zakon o taksah, ki je bil sprejet v narodni skupščini. Na čelu komisije je direktor posrednih davkov Robiček.

ITALIJA OBOROŽUJE BOLGARJO.

Beograd, 5. decembra. r. Italijanski poslanik v Sofiji Riselli je prispel danes na potu v Rim v Beograd in je posetil italijanskega odpravnika poslov Summon teja. V političnih krogih se govori, da je njegov potovanje v zvezi z nabavo aeroplanov za bolgarsko vlado v italijanskih tvornicah.

ITALIJANSKI KOMUNISTI PROTI SVOJEMU VODITELJU.

Post. Bombacci izključen iz stranke.

Rim, 5. decembra. j. Komunistični poslanec Bombacci, ki se je o priliki debate o italijansko-ruski trgovinski pogodbi zamvel za to, da se med Italijo in Rusijo čimprej vzpostavi normalni odnošaji, je bil radi tega govora izključen iz italijanske komunistične stranke. Stranka ga je pozvala, naj odloži svoj mandat kot poslanec.

Inozemske borze

5. decembra:

CURIH: New-York 57.875, London 24.99 Paris 30.85, Milan 24.85, Praga 16.80, Budimpešta 0.0905, Bukarešta 2.95, Beograd 6.50, Sofija 4.42, Dunaj 0.00805.

TRST: Devize: Beograd 26.10 do 26.25, Paris 124 do 124.50, London 100.50 do 100.70, New-York 23.05 do 23.15, Bukarešta 11.50 do 12, Dunaj 0.0325 do 0.033, dinar 26 do 26.20, avstrijske krome 0.0320 do 0.0330, carinski franki 88.50 do 89, dolar 28 do 28.10.

DUNAJ: Devize: Beograd 801 do 805, Berlin 14.71 do 15.30, Budimpešta 3.68 do 3.78, Bukarešta 361 do 363, London 308.500 do 309.500, Milan 3054 do 3066, New-York 70.985 do 71.185, Paris 3822 do 3838, Praga 2078 do 2083, Sofija 438 do 542, Varšava 1.50 do 1.70, Curih 12.365 do 12.415; valute: dolarji 70.500 do 70.900, lire 8020 do 8040, dinarji 801 do 807; efekti: (v tisočih): Hrvatska Hipotekarna 79, Hrvatska eskomptna 139, Gutmann 1490, Sarajevska pivovarna 1500, Kranjska industrijska 2.380, Slaveks 660, Slavonija 170, Trbovlje 744, Seferana Osijek 1890, Jugoslavenska 118, Wiener Bankverein 201, Južna železnica 221, Alpine 685.

PRAGA: Dunaj 4.59, Paris 186.25, London 150.875, New-York 34.60, Curih 608.75 Beograd 38.95.

BERLIN: (V milijonih): Milan 181.545, Praga 123.090, London 18.354.000, New-York 4.180.500, Beograd 47.281.

NEW-YORK: London 489.50, Paris 538, Praga 233.50, Budimpešta 0.5325, Bukarešta 52, Beograd 114.50, Milan 437, Curih 1750

Poziv naši javnosti!

Težke čase preživlja naše visokoškolsko študentsko po vojni, slasti pa v letošnjem študijskem letu. Silno redki so oni, ki jim še bereš na obrazu skrbi za vsakdanji kruh. Mnogo jih je, ki si ne morejo vsa- stih po več dni privoščiti kročnika tople juhe, še več je onih, ki so zaradi obupnih gmotnih razmer navezani na »Ljudski dom« — in še to samo opoldne, da o večer- jah sploh ne govorimo. — Ker je le- tos nastopila rana zima, je stopilo tudi vprašanje obleke in obutve v ospredje. Koliko jih je med dijaštvo, ki si ne morejo nabaviti najpotrebnejšega perila, obleke in obutve! Kje naj dobe denar za vse to? Od staršev? Kako neki, ko je pa večina dijaštva iz uradniških krogov, katerih stanje je — kakor znano — itak bedno in naravnost obupno! Tudi od države ni pričakovati mnogih podpore in tisti, ki jo dobijo, so prav redki. Sicer je pa tako znano, kako naša vlada skrbi za svoje dijaštvo...

Posledica, ki grozi nastati vsled te ne- razdržne bede, bo ta, da bodo prišli v svet, med ljudstvo mesto agilnih in zdrav- lju ljudi-delavcev — slabotnejši in bolehn- ježi, ki ne bodo v stanu izvrševati svoje težke naloge, ki jih čaka, če jim pravo- časno ne prisokotijo na pomoč premožnej- ši sloji. Ustanovilo se je »Centralno aka- demsko podporno društvo« s sedežem v Ljubljani, v katerega vodstvo in nadzor- stvo so sledeče dame in gospodje: Franja dr. Tavčarjeva, dr. Zerjavova, dr. Baltiče- va, dr. Debelakova, dr. Triller, dr. Fux, viš. šolski nadzornik Gangl in ravnatelj Šibenik. — Društvo si je nadelo težko nalogo, olajšati dijaštvo bedo in ga rešiti propada, ki mu grozi. Vseled tega je dru- štvo primorano, organizirati nabiralno akcijo v denarnih in naravnih prispev- kih, ki se naj blagovoljivo pošiljati na spodnji naslov. Upamo, da bo naša naša prošnja odmev v srcih merodajnih kro- gov. Naj pokaže naša javnost, da ji je le- žee na tem, da dobi narod agilne, zdra- ve voditelje vedrega duha!

Centralno akademsko podporno društvo,
v Ljubljani,
Kolodvorska ulica št. 22.

Dva tabora med trža- škimi fašisti

V nedeljo 2. t. m. so tržaški fašisti imeli občni zbor, ki je potekel zelo bur- no. Zborovanje je bilo pravečo torišče medsebojnih preprič, ki svedočijo, da so fašistovske vrste v Trstu na znotraj hudo razpokane. Zborovalcem je poročal tajnik fašistovske zveze, ki je nastopil ostro proti odpuščanju sodnikov, katere hoče vlada pometati iz službe samo radi tega, ker so prej službovali pod Avstrijo. Na tem mestu govornikovih izjavaj se se navzoči razdelili v dva tabora. Opozicija je zagnala strašen hrup in je dolgo časa dušila vsako pametno in pomirljivo be- sedo. Ko se je vpitje za prvo silo poleg- lo, je tajnik govoril dalje. Posrečilo se mu je dokončati govor, za kar so ga oči- pristajali, ki so bili v večini, nagradili z burnim aplavzom.

A preprič se je kmalu vnel nanovo. Kom. Rizzo je namreč izustil očitke, da se fašistovski mestni svetovalci pripravajo med sabo. Dva fašistovska odvetnika sta govornika prekinila z medikiteom: »Laž- niverce!« Nastal je nov vihar protestiranja in medsebojnega prerakanja. Potem je predsednik zopet napravil mir, za nekaj časa seveda. Od nekod pa je zadonel: »Tržačani poznajo Italijo precej od daleč!« Zopet hrup in protesti brez konca in kra- ja. Sledil je spopad z golimi rokami in »stolicami. Predsednik je zvonil in miril razburjene duhove, pa ni dosegel nič. Zbežal je iz dvorane, ne da bi zaključil zborovanja, opozicija pa je napadala ve- čino še dalje na ulici, ta pa je dala izzi- vače aretirati.

Občni zbor fašistov v Trstu je pokazal, da med tržaškimi črnosrajčniki zija- jo globoke razpoke, ki jih delijo v dva ta- bora. Položaj je isti, kakor v Gorici: do- maščini se upirajo fašistom iz kraljevine in jih grizejo kakor da jih morajo oklati do krvave smrti.

Politične beležke

— Sestanki JDS na Štajerskem. Demokratični sestanki v gornjegradskem okraju se bo vršil v nedeljo, 16. t. m. do- polodne v Gornjem gradu, popoldne pa sestanki v Zadretju in zvečer sestanki v Mozirju. Okrajni sestanki v Šoštanjju, ki bi se imeli vršiti 8. t. m., je preložen na 16. t. m. In se bo vršil ob 10. dopoldne pri g. Kunstu. Okrajna konferenca JDS v Šmarju pri Jelšah se bo vršila v nede- ljo 9. t. m. pri Perincu. — Redni sestanki članstva krajevnih organizacij JDS v Celju se vrše redno vsak četrtek ob pol 21. v Rdeči sobi Narodnega doma.

— Kriza na magistratu. Kakor smo pričakovali, se je zgodilo. Kdo zavpi- je, če se kaj zgodil? Seveda oni, ki ga zaboli. Vseled sklepa dr. Lemeževe gru- pe, da gre na magistratu v opozicijo, je zajokala — SLS. Kajti njo bolj ta »dogodek, drugi pa so vsi zadovoljni. Zalost se pretaka po »Slovenca«, ki daje gosp. Periču korajšo, naj ne o- dstopi. Svetuje mu torej akt nedostoj- nosti. Lepo je videti, kako zdaj SLS govori o Lemeževih komunistih. Očita se mu felonija, izdajstvo in namiguje, da se je Lemež »prodal« — komu pa? — i seveda demokratom. »Slovenec« zavija to v lopovsko frazo, češ, »ne vemo za enkrat cone, za koje so pro- jali dr. Lemeževi pristajši »razredno- zavedni proletariati« demokratom.

Lemeža imenuje terorista. SLS po tr- ditvi »Slovenca« ni hotela na rotovžu delati partizanstva, zato da se je skre- gala z Lemežem! Torej gg. Pirc in Stanovnik nista partizana, ampak ne- pristanska pravičnika! G. Orehek je le v »naglici« odstopil. G. Orehek pa je napadal SLS javno, lahko ga je sil- šal, kdor je hotel in potrdil, da je na magistratu vse zavoženo. Končno hujska »Slovenec« Lemeževa tovari- še zoper njega. Včeraj je bil Lemež SLS bog, danes je vrag. Včeraj je bil pošteni, danes je seveda »nepo- šten«. Človeku se mora v dno duše zastuditi za katoliška morala. V to- lažbo »Slovenca« bodi povedano, da bomo mi gosp. Lemeža vedno enako smatrali in ga smatramo za nasprotni- ka. Včasih pa se zgodi, da smo v Ljubljani edini celo najhujši nasprotni- ki. In danes smo edini v tem, da je vlada SLS na rotovžu pod navideznim županom Peričem bila za naše mesto večja nesreča kakor potres.

— Resna politika. Glasilo SLS postaja humorističen list. Te dni prinaša celo vrsto neslanih dovtipov. »Jutro« je kup- ljeno od francoske banke, trboveljski štrajk je uprizorila »Trboveljska« sama. Sedaj šele vemo, kdo je poslal bombno ravnatelju »Trboveljske« in kdo je skušal elektrarno v Trbovljah pognati v zrak. To ni bil nihče drugi nego g. Pašič, ki to dela skupaj z g. Praprotnikom od »Slavenske banke«. Klerikalne oslarije blazno ponatiska dr. Azmanovo glasi- lo. Sploh je opažati precej tople simpa- tie med potapljalčojem se čolničkom dr. Azmana in Kopitarjevo ulico. Čestitamo SLS k tej veliki pridobitvi.

— Blodnje »Slovenca«. V silni sti- ski naš kolega »Slovenec« ne vé, kaj bi pisal. Izmišljal si je čez noč »afero ministra dr. Zerjava«, češ, da je baje za časa, ko je bil on minister, pri »Na- rodni banki« dvignilo »Hrvatsko-sla- vonsko gospodarsko društvo« za Po- trošaški savez 6 milijonov dinarjev. Je mogoče, vsaj je znano, da je Gos- podarsko društvo kupilo koruzo za hercegovsko organizacijo. »Narodna banka« je gotovo izplačala menico le onemu, ki jo je podpisal. Na stvari sploh nič ni. Da pa bo »Slovenec« mirnejši, lahko povemo, da je ravno ta referat prehrane v ministertvu za socialno politiko dr. Zerjava vodil somišljenik SLS gosp. Janko Jo- vana kot pomočnik ministra. dr. Zer- java v je za to težko delo v času naj- večje napetosti poklical na odlično mesto strokovnjaka iz one politične stranke, ki bi rada dr. Zerjava uničila. Vsak korak ministra je fikstiran pi- meno. Zato bodo poskusi gg. Pušenja- ka, Hohnjeva in Vesenjaka zopet en- krat zaman!

— Jalove fraze SLS. Med vrstami SLS jih je mnogo, ki odkrito ali prikrito obsojajo nesrečno taktiko SLS, ki nam je z Markovim protokolom prinesla homo- geni radikalni režim. Ta režim danes »Slovenec« imenuje »velesrbski režim- sovražnik Slovencev«. Meseca maja pa je isti list dvigal v nebesa talsti režim, potem ko sta ga znana gg. dr. Breje in Smodej v družbi z Radličem ustvarila. Danes komaj še brani SLS svoj avtonomi- zem. Pravi, da je in bo Slovenija nekaj drugega kakor Sumadija. Kolika modrost. Prišli nikoli ne bodo isto kar so Gorenjci, Dolenjci pa ne bodo nikoli enaki Prek murcem. Interesi mariborskega okoliša se ne bodo nikoli povsem krili z Inter- si Posavja. Apulija je vse kaj drugega nego Benečija, jezik, šege Piemontezov so vse druge nego jezik Furlanov ali To- skane. V Franciji, Španjli in povsod na svetu so jezikovne, plemenske, kulturne razlike in istem narodu in vendar niti Bretoncu, ki govori in piše celo svoj sta- ri jezik, ne pride na misel, da bi rušil Francijo in narodno jedinstvo Francozov. Povsod se vzhaj in sorodni deli v retorti zgodovine vzgajajo v velike narode, le pri nas ki smo na vse strani obkoljeni od sovražnikov, pri nas, ki imamo slabe meje, tu seveda se hoče razlike umetno poglobljati. Slovenci smo in bomo ostali a to nima nič vpliva, da bi ne mogli biti Jugoslavi in v edinstveni državi Jugos- laviji. Slovenci od vseh delov naroda najbolj rabimo krepko, enotno državo. Zato nas pustite že v miru z jalovimi av- tonomističnimi frazami!

— Nova neljalnost SKS. Zaveden obrtnik nam piše: Iz obrtniških krogov je izšla infelicitaj za protestni shod v Radovljici proti za res previsoki obremeni- tvu obrtništva z davki. Shod naj bi bila javna manifestacija in izraz solidar- nosti kmetov in obrtnikov v tem vpra- šanju. Ob enem pa tudi proti nesaki raz- delitvi davčnih bremen med posamezne davkoplačevalce, ki v posameznih sluča- jih diši po korupciji. V tem smislu je bi- lo na sestanku med obrtniki in zastopni- kom SKS g. Azmanom dne 11. novembra 1923 v Radovljici sklenjeno, da priredijo gospodarske organizacije, obrtniške ka- kor kmetijske protestni shod proti viso- kim davkom, da s tem izključijo vsako strankarsko ozadje shoda. — Vsele jas- nemu dogovoru, da se za določitev sho- da zaupniki še enkrat sestanejo, vidimo danes lepake SKS, s kojimi lo-ta vabl obrtnike in kmete na shod dne 8. t. m., v Radovljici. — Naj bo g. Azman prepri- čan, da mu tudi ta manever ne prinese nobenega uspeha in da se zastoj zanaša na obrtništvo, da bi mu naselilo na nje- govo politiko ter na politiko veleagrara Puclja. Kakor se mu je izjavilo pri zad- nih državnozbornskih volitvah četi obr- tnike, isto bo doživel tudi s svojim za- dnim korakom. Obrtniki pokažimo, da

smo tuči mi toliko samostojni kot pa Azmanovi kmeti. V nedeljo dne 2. t. m. je bilo na sestanku obrtnikov na Jesenicah sklenjeno, da priredi celokupno obrtni- štvu radovljiskega okraja večji protestni shod proti visokim davkom, ki tarejo še bolj obrtnika, kakor kmeta; zato Vas po- zivljamo, da bo velika udeležba pokaza- la zavednost obrtništva. — Dan tega sho- da se bo določil po dogovoru vseh gos- podarskih obrtniških organizacij, ki se v kratkem sestanejo. Samostojnim kmetom pa pokažimo, da naj organizirajo kmeta in na podlagi svojega izključno kmetse- kega programa puste obrtništvo pri miru ter se tega Pucljevega shoda v soboto z ozirom na gornje podatke ne udeležimo.

— Radikalni. Kot »glasilo delov- nega ljudstva« je začel v Ljubljani g. Emil Stefanovič, ki se je nedavno vr- nil iz Beograda, zopet izdajati tednik »Radikal«. Izhajal ob vsak pondeljek, tiska ga tiskarna Makso Hrovatin, odgovorni urednik pa je g. Anton Podbevšek. Prvi uvodnik napoveduje »boj Jadranski banki« in bere strašne levite g. dr. Azmanu, ki mu očita, da je uničil radikalno stranko v Slove- niji. Trdi dalje, da je Jadranska banka upropastila tudi dr. Lukana. Prvi pogoj za sanacijo razmer je po mne- nju »Radikala«, da se uniči Jadranska banka, in g. Stefanovič trdi, da je beograjske merodajne kroge že pre- pričal, kako »Jadranska« radikalstvo samo izrablja. Zdi se res, da postaja g. Stefanovič v Beogradu že močnej- ši in vplivnejši od famoznega »akcij- skega odbora«, ki je v resnici le dr. Azman. »Radikal« obeta postati še zanimiv. Vsekakor se vidi, da so začo- li že tudi drugi krogi spoznavati ogab- no zalego, ki se je postila Jadrans- ke banke in upropastila ta nekaj tako cvetoči zavod.

— Panславistični strahovi v vipav- ski dolini. Nedavno se je ljubljanski knez- oško Jeglič mudil po opravkih v Rimu. Domov grede se je ustavlil v Vipavi, kjer je imel s prižnice v tamkajšnji cerkvi propoved, radi katere se sedaj silno vzne- mirjajo tržaški Italijanski listi. Iz nedo- ridge od bratroljubju je »Piccolo della Sera« od 4. t. m. napravil procesijo pan- slavističnih strahov, ki hočejo pregnati Italijane iz vipavske doline. Škof je ba- je sprejel deputacijo žen, ki so mu poto- žile gorje pod Italijanskim jarmom. Stra- šnol in vse to bodo sedaj oblasti pre- iskale, da najdejo diako v jajcu, čeprav je puta znesla jajce brez dlake.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Četrtek, 6.: »Smrt majke Jugovića«. A. Petek, 7.: »Kar hočete«. D. Sobota, 8.: »Danes bomo tič!«. Izv.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 6.: ob 16.: »Janko in Metka«; mladinska predstava. Petek, 7.: »Gospodsvetski sen«. B. Sobota, 8.: »Mignon«. Ljudska predstava. Nedelja, 9.: »Gospodsvetski sen«. Izv.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 6.: »Magdalena«. D. Premijera. Petek, 7. ob 15.: »Rodoljupci«. Izv. Di- laška predstava ob znanih cenah. Ob 20.: »La Traviata«. Gostuje g. Skriva- nec.

Celjsko gledališče.

Petek, 7.: »Prinček«. A. Nedelja, 9.: »Prinček«. Izv.

— Betetov koncert v Zagrebu. V to- rek (in ne v sredo, kakor smo pomoto- ma poročali) zvečer, je pel v Zagrebu na korist poplavljenec član naše opere g. Julij Betetto. Koncert je uspel vestrans- ko dobro. Zagrebški tisk hvali Betetta kot simpatičnega pevca, pastoznega ba- sa temnega timbra s krepkim dramatič- nim nastavkom. Program Betetovega koncerta je obsegal več slovenskih pes- mi, ki so bile sprejete z navdušenjem, dalje »Štiri resne speve« od Brahmsa in Herrmannove pesmi, od katerih je ugajala posebno pesem »Salomon«. G. Betetta je publika živahno pozdravljala, tako, da je moral par točk navračti. Na klavirju je pevca spremljal profesor Krautl.

— Pianist Ciril Ličar je imel te dni s čelistem Psaltičem celo vrsto lepo uspe- lih koncertov v Osijeku, Somboru, Bro- du in Sarajevu.

Sport

— Stanko Trnkoczy †. Kruta smrt je zopet pograbila v vrste sportnikov. Vče- raj ponoči je umrl g. Stanko Trnkoczy v cvetu svojih let, sredi svojega delova- nja za razvoj sporta, sredi snovanja i- dealnih načrtov. Ljub. sportni klub ter T. K. Skalo se s tem zadela težka izguba. Stanko Trnkoczy je bil med onimi prvi- mi mladimi ljubljanskimi sportniki, ki so začeli razširjati in dejansko izvajati lepi smuški sport. Svojemu klubu je bil nena- domestij v zlasti v waterpolo moštvo; tu- di v veslaškem sportu se je udeleževal z uspehom. Njegovi sportni kolegi so ga cenili kot požrtvovalnega, nesebičnega tovariša, ljubitelja zimske narave in na- vdušenega neustrašnega turista. Blag va- spomin, težko prizadeti rodbini naše glo- boko sožale. — Pogreb pokolnega bo v petek ob 14.30 na ljubljansko evangelijsko pokopališče.

— Izbrne smuške tekme na Češkoslo- vaškem. Izbrne in klasifikacijske smuš- ske tekme na Češkoslovaškem za zimsko olimpijado v ChamoniXu se vrše koncem decembra in začetkom januarja. In sicer

29. decembra distančna tekma na 20 km v Novem Svetu (Krkonoši), 30. decembra skoki s kongresne skakalnice v Novem Svetu, 5. jan. distančna tekma na 40 km na Zvičnjah in 6. jan. skoki istotam. Ka- kor vidimo, se Čehi prav pridno priprav- ljajo za nastop v ChamoniXu.

— Madžarska vlada je dovolila madžar- skemu olimpijskemu komiteju 500 milijo- nov madžarskih kron, da omogoči ude- ležbo svojih sportnikov na olimpijadi. 100 milijonov se bo porabilo v svrhe tren-inga.

Sodišče

CELJSKA POROTA.

Celje, 5. decembra.

Posilstvo.

Pred porotniki je stal danes 25letni Ivan Babič, posestnikov sin v Pariz- ljah. Državno pravdnitvo ga je obta- ljilo radi hudodelstva poslstva in ro- pa, ki ga je izvršil dne 15. septembra nad 51 let staro Emo Č. okoli pol 7. zvečer na potu iz Ojsterške vsi proti Braslovčam.

Po izvedbah nesrečne žrtve je Ba- bič prišel na kolesu za njo ter jo po kratkem razgovoru posilil. Ker se je branila, praškala in grizla, jo je več- krat udaril po ustih, sencih in čelu ter davil na goljši, da jo je nekoliko oma- mil. Po spolnem občevanju ji je še raztrgal bluzo, izvlekel iz nje dva ban- kovca po 10 Din, nekaj papirjev ter bel robec, v katerega je bilo na enem oglu zapisano ime Hema. Ema Č. je dejanje naznanila prihodnji dan po svojem sorodniku orožništvu v Bra- slovčah. Sum je takoj padel na Babi- ča, ker so ga videli v kritičnem času na kolesu proti Braslovčam. Tudi so našli na domu obdolženca blatno in pomernarjeno obleko ter ukraden ro- bec z monogramom Hema. Zlasti ob- težljivo za njega pa je bilo dejstvo, da je imel na rokah sveže praske in od- tiske od zob. Tekom zasliševanja se je obdolženec zapletel opetovano v protislovja. Dasiravno ga je Ema Č. pri konfrontaciji spoznala po postavi in glasu, je zanikal Babič krivdo tudi na današnji porotni razpravi ter na porotnike ni napravil dobrega vtisa.

Stavljani sta bili dve vprašanji, gle- de poslstva in ropa. Porotniki so vprašanje glede poslstva potrdili, za- nikali pa glede ropa, nakar je bil ob- toženec obsojen na 5 let težke ječe.

Uboj.

Popoldne se je zagovarjal radi hu- dodelstva uboja jedva 18letni Ignacij Koprivnik, posestniški sin iz Sv. Ku- nigunde v konjiškem okraju. Obdolže- nec je poplaval v večji družbi dne 18. novembra na sejmu v Oplotnicah. Proti večeru je prišlo s sosodno mizo, pri kateri je sedel 30letni posestnik Jože Kovše, do prepira, tekem kato- rega je Kovše sunil Koprivnika med noge, a njegovega strica Rošerja z močnim udarcem s stolom podrl za mizo. To je slednjega tako raztogoti- lo, da je dvakrat vsekaj z odprtim no- žem po Kovšetu, ne da bi vedel, kam ga je zadel. Vseled splošnega vnetja trebušne mreje ter vseled prevelike iz- gube krvi je Kovše po preteku 24 ur umrl. Obdolženec in Kovše sta se spo- mladje že enkrat sprla v vinogradu ter delj časa nista govorila. Koprivnik je po storjenem zločinu tudi nagovar- jal svojega strica Rošerja, da bi en- sunek z nožem prevzel nase, česar pa ta ni hotel.

Ker so porotniki vprašanje uboja zanikali, je bil obtoženec obsojen na 8 mesecev težke ječe.

Objave

— Jugoslovanski Matice je nakazalo Jugoslovensko šumarsko združenje, po: lruznica Ljubljana, znesek 331.40 Din kot čisti dobiček prodaje črne kave ob priliki ekskurzije omenjenega združenja na Pokljuki. Vsem darovalcem iskrena hvala!

— Sokolsko društvo v Stražišču upri- zori v soboto dne 8. decembra ob 8. uri zvečer veseligrvo v 3 dejanjih »Go- spod senator«. Igra se ponovi v nedeljo dne 9. decembra ob 4. uri popoldne.

— Proforska služba. Za državno re- alno gimnazijo v Murski Soboti je raz- pisano stalno ravnateljsko mesto. Pro- šnje je vložiti do dne 20. decembra pri višjem šolskem svetu v Ljubljani.

— Mestna zastavljalnica Ljubljanska una tomesečno dražbo aprila 1923. za- stavljenih predmetov dne 13. decembra popoldne.

— Društveni sestanki J. n. a. d. »Ja- drana« v Ljubljani se vrši danes ob 20. uri z dnevnim redom: 1.) referat tov. Bajčiča o stanju pogajanj za akad. repre- zentanco; 2.) razmerje »Jadrana« do akad. političnih klubov; 3.) slučajnosti.

— Kulturno-znanstvena sekcija akad. društva »Triglav« v Ljubljani ima danes pri »Tislerju« debatni večer. Dnevni red: debata o pravih akademskih sve- ta in poročilo tov. Baša o društvenem položaju.

— Društvo »Soča« v Ljubljani opozar- ja svoje člane in prijatelje, da v soboto dne 8. decembra odpade običajno preda- vanje zaradi praznika. Ob enem naznanja da prihodnjo soboto potem, to je dne 15. decembra, predava v društvu »Soča« univ. prof. g. dr. Ozvald o zelo zanimivi in veleaaktualni temi »Telesna rast člo- veka od rojstva do 20. leta«. Skioptič- ne silke.

— Sokolsko gledališče v Radovljici uprizori dne 8. decembra ob 20. uri in 9. decembra ob 15.30 zgodovinsko dra- mo »Lukrecija Borgia« od priznanega francoskega pisatelja V. Hugoja. Juna- kinja igre, Lukrecija, je znana občinstvu iz romanov »Otroci papeža« in »Hči pe- peža«. Dejanje se vrši deloma v Bene- kah, deloma v Ferari.

— Za »Centralno akad. podporno dru- štvo« v Ljubljani so darovali: ga. Fran- ja dr. Tavčarjeva 6315 Din, g. Rudolf Kramer, kr. notar v Dolnji Lendavi 1004 Din in g. dr. Vinko Zelezarjak, primarij v slovenjgradcu 200 Din. Vsem daroval- cem, ki pomagajo reševati naše dija- štvo pogube, prisrčna hvala!

— Na poslovilnem večeru br. Albin Petelinška, vzornega sokolskega delav- ca in društvenega tajnika, se je nabra- lo 212.50 Din za Sokolski dom na Ta- boru. Enaka vsota se je nabrala tudi za domače društvo v St. Pavlu pri Preboldu.

— Darovi. V počaščenje spomina za velikega pesnika so zbrali učenci ormo- ške meščanske šole ob Stritarjevem po- grebu znesek 180.50 Din kot prvi pri- spevek za dostojen spomenik. Učiteljski zbor je priložil 40 Din. Denar je posla- lo ravnateljstvo višjemu šol. svetu.

— Darila. Rodbina Ivan Rusova v Loškem potoku daruje v spomin pokoj. Al. Gregoriča za Jugoslov. Matico 50 Din in za Gosposvetski Zvon 50 Din. Denar leži v upravi »Jutra«. — Na dr. Ja- merjevem večeru v Ljubljani se je na- bralo za Sokolski dom na Taboru 121 Din, za CMD 125 Din in za Sokolski dom v Stražišču 135 Din — skupaj 381 Din. V počaščenje pok. G. R. Lukana so darovali prijatelji iz vinarne Fr. Klan za slepe 200 Din.

— Udruženje tobačnih trafikantov im- dne 8. decembra ob 14. uri v restavraciji »Kosovo« v Mariboru ustanovni ob- čni zbor. Trafikantom se sporoča, da ne obstoji nikaka zveza, kakor je svojčas poročala »Straža«, ker bi to značilo poli- tično ozadje SLS. Na shod so vabljeni tudi zastopniki finančnega okrajnega na- teljstva, udruženja vojnih invalidov, podružnice Maribor in Ljvkarje.

— Isgubila se je v Ljubljani srebrna zapetnica z uro (damska). Pošten naj- ditelj naj jo odda v trgovini Eger, Sv. Petra cesta.

Bohinj po povodnji

Nad pet milijonov dinarjev škoda.

Povodenj v Bohinjski dolini je hvala- bogu zahtevala samo eno šlovoško žrtve in sicer 9 letnega Petrossa Dragota, sinu bivšega gozdarja. Zato je pa materijalna škoda tem ogromnejša; cenim jo na naj- manj pet milijonov dinarjev. Tako visoka vode pri nas ne pominjo niti najstarejši, nad 90 let stari ljudje. Samo iz pripovedi naših pradedov se ohranjeno jezero po- leg Nemškega Rovta, n. pr. danes zopet obstoja v vsej svoji grozni krasoti. Koli- ko nevarnejše je bilo še v nižjih legah. Tik ob Bohinjski in njenih pritokih ležeče vasi so bile izpostavljene nevarnosti, da izginjejo iz površja. Iz nižje ležečih hiš in gospodarskih poslopj so spravljali ljudje živino in druge premoščine tudi ponoči na varno v višje lege. Voda je namreč na- raščala od minute do minute, posebno pa še potem, ko je začel jesti Miroko v go- rah že do dva metra nakopičen sneg, ki je zgnil v eni noči.

Nevarnost se je zvišavala še radi tega, ker so nove naprave, osobito železniški nasipi povzročali zastajanje vode, ker ni imela naravnega odtoka. Ta okoliščina je povzročila zlasti v kat. občini Nomenj mnogo drugeče izostale škode. Tako v- no Bitenjsko polje je samo radi tega nad polovico zasuto z mivko in gramozom in marsikateri del rodovitne zemlje je samo radi tega odplavljen. Voda je trgala jezo- ve, odnašala cele smreke in buke s ko- reninami vred, trgala mostove in odplav- ljala s senom založene senike. Jezero sa- mo je neverjetno naraslo. Hotel »Zlato- rog« ima polno klet vode in zveza z njim je bila po cesti sploh pretrgana.

Kar pri »Sv. Janezu« ni že zadnja po- vodanj pred tremi tedni uničila, je dokon- čala sedaj. Kopalnice je popolnoma raz- bito. Zveza med Spodnjo in Zgorajo do- lino je bila za več kot en dan popolnoma pretrgana, ker sta Mostnica in Ribnica pod Staro Fužino vse preplavili, Bitenjski most pa je Sava prestavila. Potok Bistrice je razdeli dva erarična jezova, ki sta bila že v precej slabem stanju in deloma na- čel tudi Kodrov jez, Bohinjska sama pa je raztrgala sledeče mostove: Brodaniško- ga, Bitenjskega, Ložanskega, Mokrološke- ga in onega v Soteski. V potok Belco se je privatni betonski most. Največ so trpe- le vasi Savica, Brod, spodnji del Bistrice Lepence in Loza.

Da je škoda na odplavljenem lesu tud ogromna, mi ni treba posebej poudarjati. Obe veliki žagi »Bistrice« in »Soteska« ni morete še sedaj obratovati, četudi je vo- da že vpadla. Škoda se more pregledati šele sedaj podrobneje, ko se voda bliže svojemu normalnemu stanju. — Bohinj pa preti valed te povodnji še z druge stra- ni precejšna nevarnost. Promet proti Ble- du po cesti je valed odneženih mostov Soteski nemogoč. Tovorni promet po še leznic proti Ljubljani pa je valed kate- strofe pri Podnartu uktnjen in ni pričak- vati tako hitro zopetne vpostavitve. Ke- zalog življenjskih potrebščin v Bohinju n- se je bati vsaj znatne podrnitve, če n- celo pomanjkanja. Zato je dolžnost pok- cenih oblasti, da nemudoma prične z vsi- zasilno upostavitvijo pretrganih prome- nih svaz, dolžnost države pa, da teži okškodovanim prisokotiti na pomoč z izda- nimi nadpomami.

Socijalna politika

H kritiki uprave socialno zavarovalnih zavodov

Čas povojne konjunktore so za nami. Razmere se konsolidirajo, solidnost dobi svoj stari ugled in spoštovanje. V naše gospodarske udeleževanje je stopila trda skrb, ki gospodarje sili k predanosti, kalkulaciji in solidnosti.

Te izpremenjene razmere imajo za naravno posledico, da je vsa naša javna uprava podvržena intenzivnejši kritiki; vedno glasneje se zahteva, da bodi javna uprava štedljivejša, koristnejša in učinkovitejša.

S teh splošno veljavnih načel se je rodila tudi kritika uprave okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. V dneh ugodne konjunktore je zakon o socialnem zavarovanju šel neopazeno mimo nas; danes brez skrbne kritike ne bi prišel skozi skupščino. Trde posledice zakona pa danes silijo in morajo siliti k razmišljanju in premišljanju, kako najštetati finančno obremenitev našega gospodarstva in naslova socialnega zavarovanja. Z uvedbo še invalidskega in starostnega zavarovanja bodo celokupne zavarovalne premije brez pokojninskega zavoda dosegle tedensko 66 % dnevne delavčeve plače ali dnevno nad 10 % izplačanil mezd. Ta odstotek bo v konkurenčnem boju igral ogromno ulogo in bo postal iste važnosti kakor železniški tarifni ali carinske postavke.

Kritika uprave okrožnega urada v splošnem in v bistvu zahteva, da se mora rešiti, ki po proračunu sega preko 20 %, znatno znižati ter se mora uradovanje poenostaviti in pospešiti. Okrožni urad je socialna in gospodarska institucija, v kateri se morajo uveljaviti poleg socialnih tudi gospodarska načela, ista načela, ki naj vodijo vsako zdravo upravo. Kar se po splošnih gospodarskih institucijah spozna kot slabo, nerentabilno, mora pasti, in če je še tako tradicionalno urejeno in osebno simpatično.

Povojni čas je zahteval hitrih dejanj in odločnih mož. Ni bilo časa razmišljati in izbirati sredstev in mož. Radi tega je razumljivo, da se je v javno upravo v vseh kotih vrnilo nebroj ljudi, ki velikim nalogam niso bili in niso mogli biti kos iz enostavnega razloga, ker jim je manjkala potrebna teoretična in praktična podlaga. Naravna posledica so bile birokratiziranje uprave ter tesnosrčnost in pedantičnost, ki so značilne za vse ljudi, ki niso dorasli svojim nalogam.

Toda v nobeni panogi javne uprave se ni toliko grešilo, kakor v socialnopolitični. Povojna mentaliteta je v to panogo uprave natrpala celo vrsto ljudi, ki niso imeli niti pojma o nalogah in dolžnostih zdrave in dobre uprave. Ti ljudje so z nečuvno smelostjo bagatelizirali kompleksnost nalog in dolžnosti ter so s povojnim revolucionarnim razpoloženjem, „antiburžujskim“ duhom in boljševističnimi manirami hiteli dokazovati, da je poklicno in kvalificirano uradništvo reakcionarno in nevedno sedeti pri mizah, kjer se rešujejo aktualne socialnopolitične naloge. Zahotelo se jim je, da se sami poburjujejo. Zagnusili so se jim prejšnji poklici. Vnel se je boj med njimi in stariim poklicnim uradništvom. Ginevale so energije, padala je uprava.

Ta povojni pojav je prišel do prav markantnega izraza v naših avtonomnih socialnozavarovalnih institucijah. Pridamo, da so te institucije namenjene dobrobiti našega delavstva, vendar pa moramo odločno poudarjati, da so te naprave naprave naroda in ne morda izključna last enega razreda ali morda ene same politične stranke, ki bi hotela iz teh vsenarodnih naprav ustvariti zase nekako politično trdnjavo. Ta usodopolna napaka je bila in je ena največjih zaprek, da se socialno zavarovanje pri nas ni razvilo do zaželjene in potrebne popolnosti. Kakor so bile do sedaj najrazličnejše socialno-zavarovalne ustanove ekstremno politično pobarvane, tako se hoče in se mora sedaj uveljaviti zahteva depolitiziranja. To je v eminentnem interesu zavarovanja samega in v interesu čiste in realne uprave.

Vemo, da je po vseh državah večja ali manjša nezadovoljnost z upravami socialno-zavarovalnih zavodov, vendar pa je povsod vzrok eden in isti: fanatična politična pobarvanost uradništva, ki je bila edina legitimacija za sprejem v službo. Ao dejstvo je rodilo nerodno, nepraktično, do skrajnosti malenkostno in dolgovozno birokratično upravo, ki seveda ne pozna načela: hitro in dobro uradovanje z nizkimi upravnimi stroški.

Zavedamo se, da v sedanjih smeri ne more iti naprej. Tipični pojav okrožnega urada, trdovraten konservativizem v vseh podrobnostih uprave mora izginiti v zadovoljstvo delodajalcev in delojemalcev. Brez osnovnih reform pa v doglednem času ni misliti na znižanje premij. Ako je na prihodnji seji ravnateljstva med točkami dnevnega reda tudi predlog za znižanje prispevkov, in to v času, ko je vse uradovanje v največjem kaosu, ko ni niti ena statistična številka brezdvomno jasno ugotovljena, ko ni znana niti prva enoletna bilanca, dobivamo vtis, da je ta predlog navaden Blažev žegen, preračunan na neinformiranost članov ravnateljstva in morda stavljen v javni zavesti, da Osrednji urad takega predloga v sedanjem času itak ne bo odobril, ako hoče biti rešen in ako noče samo eksperimentirati.

F. U.

Izseljevanje iz naše države. Meseca oktobra se je izselilo iz naše države skupno 1652 oseb, med njimi 1039 moških in 613 žensk, in sicer: v Zedinjene države 974, Kanado 190, Argentino 295, Čile 7, Brazilijo 168, v ostale države Amerike 6, v Južno Afriko 1 in Avstralijo 11 oseb. Od 1. januarja do konca oktobra se je izselilo iz Jugoslavije 5663 naših in 1736 tujih državljanov. Kvota za letošnje fiskalno leto je izčrpana in e prošnje za izselitev v Zedinjene države ne sprejemajo več. Izvzete so le prošnje za navadne (neizseljeniške) potne liste, za klavzuranje povratnih potnih listov, t. j. onih izseljencev, ki se po kratkem posetu v domovini (največ 6 mesecev) vrnejo v Ameriko in končno prošnje onih oseb, ki so rojene v inozemstvu in zato ne spadajo v našo kvoto. Za ostale države je selitev dovoljena za celo leto.

Zdravniško pragmatiko za zdravnike okrožnih uradov za zavarovanje delavcev izdeluje Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Za osnovo službi načrt, ki so ga izdelali zagrebški zdravniki in uradniški pragmatika, ki je od ministrstva že potrjena. V dobi od 1. do 15. decembra namerava Osrednji urad predložiti svoj načrt zdravniški konferenci, na kateri bodo zastopani zdravniki vseh okrožnih uradov. Odbor zveze blagajničnih zdravnikov za Slovenijo je izvolil za to konferenco dva delegata in sicer dr. Ivana Zajca v Ljubljani in dr. Vinka Hudelista v Brozicah. Odbor ZBZ je tudi določil smernice, ki jih morata delegata OUZD v Ljubljani zastopati na konferenci. Najvažnejša je zahteva, da se morajo okrožni zdravniški zaščiti napram sistemiziranju zdravnikov v uradnikov na sedežih okrožnih zdravnikov. Priprave za mednar. kongres socialne politike v Pragi. Obnovili sta se predvojni dobrovoljni asocijaciji za zakonito zaščito delavstva in za boj proti nezadovoljnosti. Ti dve asocijaciji se trudita da ustvarita veliko Mednarodno asocijacijo za socialno politiko. Zato sklicujeta za prihodnje leto mednarodni kongres socialne politike v Prago. Reševala se bodo predvsem tri vprašanja: 1.) uravne in socialne posledice 8-urnega dela; 2.) zastopniki delavstva pri podjetjih; 3.) dolžnost javnosti glede gospodarskih kriz.

Društvo za zaščito izseljencev, zlasti Amerikancev. Prejeli smo: Dan za dnevom čitamo po novinah, kako so naselili na litanice izseljeni raznim agentom in varalcam, kako so bili brezvestno zapeljani in izkoriščani. Glavni vzrok temu je nevednost in neorientiranost. Da so temu odpomore, ker država sama ni kos tej nalogi, zlasti pa, ker se, kakor se govori, ukine državni izseljeniški ko-

misiariat, se je ustanovilo društvo, oziroma zveza izseljencev z namenom, da daje svojim članom brezplačno ali proti mali nagradi pravno varstvo, nasvete o izseljeniških vprašanjih, informacije, pre skrbi potnice in potne zveze, posreduje za delo in jih varuje krivih agentov in varalci. V ta namen se osnujejo pisarne v tu- in inozemstvu. Društvo se imenuje: Poljedelka-delavska izseljeniška zveza Amerikancev (PIZA) s sedežem v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26. Uradne ure od 9. do 12. in od 3. do 6. ure. Društvo bo izdajalo dvakrat na mesec informativni list „Izseljenec“. Društvo je

popolnoma nepolitično. Ker je v zvezi z izseljeniškim komisiariatom, ker mu je pomoč od vlade zagotovljena in ima že pravnik kot svoje člane, je uspeh več kot gotov. V interesu vseh, ki so se vrnili, so izseljeni ali se nameravajo izseliti in njih sorodnikov je, da postanejo člani te zveze. Član more biti vsak, ki se zanima za izseljeniško vprašanje. Zadržuje sporočiti po dopisnici željo za vstop, na kar se mu pošlje pristopna pola. Informacije se dajo ustno v članski pisarni od 15. dec. ali pismeno, za kar se naj priloži 5 Din v znakah. — Priljubljeni odbor.

Sokolstvo

Jugosl. sokolski koledar

Jugoslovensko Sokolstvo je takoj prvo leto po ujedinjenju leta 1920. izdalo svoj lastni koledar, ki ga je takrat uredil znani sokolski delavec — sedaj vnet pristajaš separatističnega hrvaškega sokolskega pokreta — dr. Fr. Bučar. Drugi in tretji letnik sokolskega koledarja sta izšla brez navodbe urednika, za l. 1923. pa ga je uredil sedanji urednik br. Miroslav Ambrožič. Nepriistranski ocenjevalec mora oceniti vse dosedanje sokolske koledarje kot nepraktične in svojem namenu nepopolno odgovarjajoče, ker so imeli večinoma vsi koledarji vrsto članov, ki po svoji vsebini ne spadajo v koledar, ampak v sokolska glasila. Koledar je namenjen namenjen članstvu kot zepna knjižica, zato naj mu bo vsebina taka, da jo članstvo vselej in ob vsaki priliki lahko s pridom uporablja, ne pa da članek enkrat prebrata in ga potem vse leto ne pogleda več, ker ga ne rabi.

V tem pogledu je imel urednik letos dokaj srečno roko, zakaj zbral je v koledarju mnogo drobnarij, ki jih bo članstvo nešteto krat rabilo v teku enega leta. Zaradi tega bi brez skode lahko odpadel iz letošnjega koledarja članek: „Sabor“ — pa ne zavoljo slabe vsebine — temveč, ker po svoji dobri vsebini spada v „Sokolski Glasnik“, da opozori članstvo na kaj naj misli pri sestavi predlogov, ki naj pridejo pred sabor. Nasprotno pa gotovo spadajo sklepi sabora v prihodnjeljni koledar, ker bodo člani te sklepe vsak čas rabili. Iz tega vzroka je tudi predlog uvod v članku „Godina 1923.“, ki se peča o sokolskih dolžnostih, kar bi se pa prav dobro čitalo v kateremkoli sokolskem listu. Pregled sokolskega dela v letu 1923. pa bi brez tega uvoda v koledarju prav nič ne trpel na jasnosti in preglednosti, mogoče bi še pridobil.

Sicer pa je novi koledar — kakor rečeno — jako spretno sestavljen ter je razdeljen na štiri oddelke. Prvi oddelek: koledarski del, ima v začetku vse časovne in astronomske podatke, nato pa sledi navodilo za beležke v koledarju. Poleg koledarskih dni sta namreč dve prazni rubriki, v katere naj telovadec vpisuje, koliko časa je žrtvoval lastni telesni vadbi in kdaj ima teje, sestanke, javno telovadbo, zlete itd. Iz prve rubrike sešete ure naj vpiše potem v posebno razpredelnico, ki se nahaja na koncu strokovnega dela v koledarju in ki mu kaže mesečni napredek v telesnem razvoju. Hvalovredna „novotarija“, ki bo pomnila telovadce, kako se registrira napredek v telesnem razvoju. Poleg navadnega koledarja je na posebni strani še zgodovinski koledar, ki ima v vsakem mesecu navedenih več znamenitih dogodkov iz slovenske, kulturne in sokolske zgodovine. Tudi to je nova vršina tega koledarja.

Koledarskemu delu sledi uporabni del, ki ima kolkovne in poksne predpise ter pristojbina, povčne edinice iz vseh držav (vrednost preračunjena na dinarsko vrednost), mere in uteži, teže raznih predmetov za kubični meter, nekatere hitrosti, kurilno vrednost raznega goriva, vrelišča in tališča raznih kovin in rudnin, nakladalne teže železniških in običajnih tovornih vozov in kubično mero za 10.000 kg različnega materiala. To so jako praktični podatki, ki jih človek mnogokrat rabi v vsakdanjem življenju, in bodo tudi sokolskemu članstvu dobro došli.

Strekovni del ima na prvem mestu pozdrav mlademu prestolonasledniku kot članu sokolske dece (s sliko), lepo pesem od br. Gangla in kratek opis Ganglovega

delovanja kot spomin na njegovo 50letnico. Nato sledi članek „Sabor“, ki ga je napisal savezni starosta br. dr. Ravnihar. Za telovadce velikega pomena so enotna povelja za redovne vaje, ki jih je sestavil savezni načelnik br. dr. Murnik po naročilu saveznega prednjaškega zbora, in so v koledarju prvi objavljena. Poleg novih enotnih povelj so navedena tudi dosedanja enotna, potem vojaška in še češka. S tem smo dobili obvezna enotna povelja za vse jugoslovensko Sokolstvo. Zeleti bi bilo, da končno že vendar obveljajo ena enotna povelja, ker bi sicer nastal v poveljevanju kaos, zlasti ker se morajo v društvi voditi redovne vaje tudi na vojaška povelja, da se jih člani priučijo. Kako bo to sprejeta nova povelja v društvi se bo šele videlo. — Pregled sokolskega dela v letu 1923. je napisal br. Ambrožič prav točno — o predlogem uvodu smo omenili že zgoraj — in je razvidno delo v Savezu in po župah, navedeni so župni prednjaški tečajni in izpiti, župni zlet in nova sokolska literatura. — Zanimivi so podatki o svetovnih rekordih za vse panoge lahke atletike, prav tako tudi uspehi pri sokolskih tekmah na Češkem in pri nas.

V zadnjem odstavku je obdelana sokolska statistika od br. Svajgarja. Podatki so napram prejšnjim letom precej točni in imajo le redka društva opombo, da niso poslali poročil, kar kaže tudi v tem pogledu napredek. Nov je letos pregled župnih tehničnih organov in vseh čeških sokolskih žup ter naslovi župnih funkcionarjev s prostorom za morebitne izpremembe med letom. Iz tega dela koledarja so članstvu na razpolago poučljivi podatki in naslovi vseh sokolskih delavcev; dobro bi bilo, da so označeni tudi predsedniki prosvetnih odsekov, ker tudi ti potrebujejo medsebojni stikov.

Koledar ima tudi lepo zbirko oglasov in nekaj praznega prostora za beležke, med tekstom pa nekoliko slik. Prepričani smo, da bo članstvo v novim koledarjem prav zadovoljno, ker tudi cena 12 Din za današnje razmere ni previsoka.

Češko Sokolstvo na olimpijadi v Parizu leta 1924. Češka Obec Sokolska se udeležila telovadnih tekem na olimpijadi v Parizu prihodnje leto. Tako je bilo sklenjeno po povratku čeških zastopnikov iz Pariza, ki so se udeležili seje mednarodne telovadne zveze in proslave 50letnice Unije francoskih gimnazov. Ob enem je bilo sklenjeno, da se udeležijo COS. tudi mednarodne tekme v Lyonu leta 1926. Glede večje udeležbe čeških So-

kolov na olimpijadi v Parizu pa bo sklopala odborova seja začetkom decembra tega leta. Starosta br. dr. Scheiner je mnenja, da ne bi bilo uместno udeležiti se olimpijade v večjem številu, ker bi nastop čeških Sokolov pri tej priliki ne bil dovoljno upoštevan in ne bi prišel do tolike veljave. Zato bo on zagovarjal načrt, da gre Sokolstvo v Pariz leta 1925. preko Strassburga, kjer bo zborovanje Unije francoskih gimnazov. — Čehi so že resno na delu za pripravo v Pariz. Za dne 16. decembra t. l. je že razpisana izbirna tekma za telovadce, ki bodo prišli v poltev za pariško vrsto. K izbirni tekmi so pozvani vsi telovadci, ki obvladajo telovadno vajo, objavljene v 10. številki „Cvičitelja“, pa tudi oni telovadci, ki so toliko izveščani, da bi mogli v tej vrsti sodelovati, so pozvani k izbirni tekmi. Taki bodo imeli izbrani še dovolj časa za treniranje pri tej hudi bitki. Tudi ostali narodi, ki se udeležijo tekme na olimpijadi, imajo že pripravljene in navežbane svoje vrste.

Sokolsko društvo Stražišče je priredilo v nedeljo dne 2. decembra popoldne proslavo državnega ujedinjenja s telovadno akademijo in z igro: „Medved snubač“. Dvorana novega Sokolskega doma je bila polna domačega občinstva. V lepem nagovoru je br. dr. Lj. Kušcer razjasnil velik pomen državnega ujedinjenja za vse jugoslovenski narod in ožigal one, ki rujejo proti državi in z zavitiimi poročili šušujejo brata proti bratu. Govor je občinstvo sprejelo z živahnim odobravanjem. Nato je izvajalo 18 moške in ženske dece pod vodstvom brata Werka vaje z zastavicami. Izvedba je bila izborna, za kar je žela mladina obilo pohvale. Moški naraščaj je izvajal pod vodstvom br. načelnika Benedika tri lepe sestave skupin tudi par dobro. Članice (12) so predale dve sestavljeni vaji na gredeb, nakar je ob velikanskem navdušenju občinstva veselo zaigrala moška in ženska deca „Kolo“, na odru pa se je pokazala živa slika „Ujedinjenja“, ki jo je spretno sestavil br. Rojina. S tem je bil oficijelni del proslave zaključen. Med živahno prosto zabavo so diletantje predstavljali igro „Medved snubač“, ki je spravlja gledalce v veselo razpoloženje. Sokolsko društvo je vnovič pokazalo, da se s pridnim delom tudi v skromnih razmerah dosežejo lepi uspehi.

Sokol Ljubljana II. priredi na praznik 8. t. m. ob 1930 lepo telovadno akademijo v veliki dvorani Narodnega doma. Telovadne točke so vse nove. Več točk je lastne sestave, dve zelo efektne so celo sestavili naraščajniki sami brez pomoči voditeljev in na lastno inicijativno. Telovadna glasba na klavir obsega tudi par domačih kompozicij. Zato naj občinstvo upošteva veliko delo in poirtvovalen trud ter prihiti v obilnem številu. Domače zabave in plesa ne bo manjkalo. Sporedi: a) koncertna točka in sokolska koronica (orkester); b) ženska deca: vaje z ročki; c) moška deca: vaje s palicami; d) ženski naraščaj: telovadni plesi; e) moški naraščaj: simbolične vaje na četniško koronico; f) moški in ženski naraščaj: skupinske vaje; g) ženska deca: vaje z žogami; h) koncertni komad (orkester); i) članice — predaj. zbor: ritmične pevске vaje; j) moška deca: devotivica; k) ženski naraščaj: ritmične proste vaje; l) moški naraščaj: četvorica; m) članice: ritmične proste vaje; n) člani: pad tirana

Iz življenja in sveta

Miklavž pod dežnikom

V velikih mestih imajo navado, da praznujejo Miklavžev dan v večer pred tem dnevom v velikem blesku in sijaju. Morebiti je Miklavževemu na zunaj enak samo en dan v letu — pustni torek, dan razkošnih korzov in uniranja veselja.

Miklavž pride na zemljo v decembru, ko so drevesa gola in vlada na zemlji puščoba. Odene se v rdeč plašč in skrbno poče dolgo belo brado. V roke vzame zakrivljeno, pozlačeno skofovsko palčko, v koš pa nameče igrače in šibe, jabolka, pomaranče in smokve. Potem mu sveti Peter odpre nebeška vrata, in radodarnega svetnika nesejo oblaki na zemljo.

V kraljestvu človeka se svetemu možu pridruži poglavar večnega ognja, parkelj,

Oblečen je v črno kosmato obleko, v rokav nosi trizobe vile, iz glave pri četu mu poganjajo rožički, preko ramen mu rožljajo verige, iz ust pa mu moli rdeč jezic, živ kakor kri. Svetnik in poklenšček se sestane v samotni. Prijateljsko si stisneta desnice, in hajdi med ljudi.

Lep je ta svet! Na njem mrgoli brez števila otrok, vernih in nevernih, dobrh in slabih. Miklavž in parkelj nosita darove za oboje. Verni, dobri in nedolžni dobe igrače, jabolka in bonbone; slabi, hudobni in neverni pa najdejo v šolnu šibo, a na krozniku copato. Tako hodi Miklavž od hiše do hiše, odpira okna in obdaruje vsakega kakor zasluži.

Navadno pride Miklavž v suhem, lepem in sneženem vremenu. Bela rjuha leži na njivah, pokriva polja, zastira gozdove in gore. Pa se tudi spodobi, da so ceste

Zoper razuzdanost in za prerod

Mladi svet je jako pokvarjen in je skrajni čas za korake ali mere, da bodo kakršnekoli ukrenjene od kogarkoli.

Nekateri pravijo, da so shimmy, fox trott in twostep tisto, kar je tako zbegalo mladino, da je pozabila na nebo in lepe šege in vse. Po pravici povedano. Jaz ne poznam teh reči; poznam le shimmy-čevlje, naša kuharica jih nosi in hodji v njih k spovedi in k obhajilu in zdaj ne vem, ali ji naj zato odpovem službo ali ne — kuba drugače dobro.

Pa sem čul tudi drugo plat zvona in me je podučil ugleden profesor plesa in modernih nohtov in frizur, da so shimmy, fox trott in twostep vrhunec spodobnosti. — Kralj David da bi jih bil lahko plesal pred skrinjo zavaze in angelski zbor nad oblaki takisto — in verjamem, da so jako dostojni, če jih pleše človek s skrinjo zavaze: ta je brez mesa in krvi. — ali

če jih plešejo angelci, ki jih ni drugega kakor glave in peroti.

Tako ali tako — iskreno je pozdraviti spodbudo, da prenehajo biti imenovani plesi izključno toriške neugnane mladine, da jim marveč posvetijo svoje izkušene moči tudi naši zrejši krogi od petdeset navzgor, tem je že po prijazni naklonjenosti majke narave sleherja grdobija tuja. In bo tem potom boj zoper razuzdanost in za prerod započet kar sredi v taborišču sovražnikovem in bi lahko čistite plesalke zraven plette jumperje — mislim, da to gre — in bi bili tudi soprogji zadovoljni: jumper je znatno cenejši, ako si ga dama sama splete.

Seveda mora poztvovalec sodelovati pri prerodu tudi možki svet. Staremu stricu Matevžu sem že rekel, naj gre na shimmy in twostep — njemu bo lahko, ker pravi, da ponohi itak ne spi. Dejal je, da bo šel: roastbeef, je dejal, da lahko je, roastbeef ga ne napanja, in je dejal, da bo koj šel, ko si bo izlrdi zob (štirinaest dni ga že ima na špagi) in je vprašal, kaj bodo še jedli — nemara je twostep razumel za roastbeef.

Jaz bi takisto rad sodeloval — star sem dovolj! — in bi morebiti lahko pri shimmyju deklamiral „V pepelnici“ — „Jettejevo prisego“ tudi znam — večsi smo se morali učiti teh stvari, sicer smo bili lasani, takrat je bil svet vse drugače idealen kakor zdaj. Toda nisem vajen dan in bi me bilo sram in ne bi vedel kam dati rok, ko jih ne vzamejo v garderobi, in tudi žena pravi, da nisem za to.

Pa sem sklenil, da namesto nog rajši pero vzamem v roke in kaj napišem, da vsaj tako prispevam svoj delež k prerodu in to zlasti k prerodu moške mladine in v zgled ji in poduk. Našel sem pa to reč v stari pridigi iz leta 1693. In je tiskana na solidnem predvojnem papirju in se zanašam, da ni zlagana.

Mladeniču je bilo ime Nicetas in se je stvar godila v starih starih časih: če bi Nicetas še živel, lahko bi bil do danes praznovan že 160 jubilejev in bi jih bilo vsaj 95 takih s sliko. Bil je jako brhek mladenič in se je vanj zaljubila dama, ime ji je bilo Claudia in povem to ime tem rajši, da ne bo katera mislila, da mislim nanjo,

ko ni moja navada, da bi kdaj kaj mislil.

V pridigi ni povedano, ali je bila dama mlada ali stara, lepa ali ne — kakorkoli, mladenič je rekel: raki!

Dama pa ni odnehala in zdajle postaje stvar kočljiva. Nebo je dopustilo in se ji je posrečilo, da ga je zalotila v trdnem spanju, pa je spečega privezala na posteljo in ko se je zbudil, se ni mogel geniti ne z roko ne z nogo.

Dama se je veselila svoje zmage, razkošen ples je zaplesala iznenadeno mladeniču okoli postelje, potem ga je hotela poljubiti. Nekatere dame jako rade poljubujejo, daš je poljubovanje jako smešna reč zlasti onim, ki ga niso deležni; moj najmlajši, ki je star osem let, pravi, da je v kinu najbolj neumno, kadar se ljudje ližejo — ližejo, to je poljubujejo.

Nesrečni mladenič je prosil, vekal, rotil: ne in ne in ne!

Ni ni pomagalo, bliže in bliže so prihajala njena pregrešna usta njegovim ustom, le še hip in bi se bilo zgodilo V tej skrajni nevarnosti je obšla krenostnega mladeniča nadčlove-

ška hrabrost in je storil in je stisnil zobe — raki in je sam sebi odgriznil konce jezika in ji ga krvavega zabrusil v lice in ko ni odnehala, še drugi obrok in še ostanek jezika s korenino vred.

Baba je bila od vraga, nekatere dame so res takšne — še se ji ni bilo ohladilo poželenje. Tačas je hrabri mladenič junško zamizal in si brez ozira na trud in stroške odgriznil še spodnji desni kočnik, tolikšen je bil kakor od konja, in ga ji je nelzprosen pljunil naravnost v oko, da je šel noter in pri nšesu zopet ven.

Zdajci ji je bilo dovolj, zdajci jo je nenadoma razsvetlil zarek nebeške milosti, spoznala je svoj greh in se gw skesala. Razvezala je mladeniča in sta pokleknila in počkala po tleh vsaki svoje reči — on jezik in zob, ona tista oko — ne vem, ali se jima je spet zaraslo, mogoče, da se je, in potem sta šla v puščavo in sta do blaženega svojega konca živela ob molitvi, posušenih kobilicah in velblodovi dlaki. —

Ta historija govori dovolj jasno in glasno. Zato ne rečem drugega negoti Mladi možje, storite tudi vi tako!

ob Miklavževem bele! Saj nosi svetnik bele šolne in če bi na cestah ležalo blato, bi si jih umazal, in bi mu jih morali angeli v nebesih čistiti z »belinom«.

Letošnji Miklavž je prišel med nas pod dežnikom. Njegove prošnje za lepo vreme Bog ni hotel uslišati. Pač pa se je nasmejal peklenščku, kateremu je dal na pot zvono rožljajoče verige in blatne luže brez čolnov. Z neba ni svetla v kovinasti blišču niti ena zvezda. Zemlja je pokrivala siv plašč, in iz oblakov je nepretrgoma škropilo. Svetnik je vzel zato s seboj veliko marelo, katero je držal nad glavo, da se ni zmočila mitra. Takšen je stopal po ljubljanskih ulicah. Srečeval je na njih prodajalce v resast papir ovitih šib in je prišel na Kongresni trg, kjer je pod plahutami v kolbah kupil še nekaj malenkosti, katere so mu pozabili naložiti v nebesih. Miklavž je svoje delo opravil hitro, ker je bil trg v luži in mu je voda začela uhajati skozi šolne. Potem se je napotil v Kazino, kjer so ga pričakovali šentfakobčan. Ustavil se je med njimi židane volje in odšel pozneje drugam. Neprenehoma pa je zabavljil brez ljubljanske luže in žehove, od katerih je teklo kakor iz škafa. Večkrat je pogledal v kvišku pod dežnik, če se ne trže kakor zagrinjalo v templju.

Parkelj je bil zvedel, da so postavili v oknu pri Krisperju njegov posnetek in je venomer dregal v Miklavža, da bi šla pogledat, če podoba njega samega se vedno miha z glavo in trka ob šipo. Svetnik pa ga je opomnil, da je trgovina gotovo že zaprta, kar se je pozneje izkazalo za pravilno. Končno sta jo Miklavž in parkelj mahnila po Miklošičevi cesti mimo »Ulonca«. Na nekem oknu sta ogledala dva velika peklenščka iz pevice z dolgimi rognji in še daljšimi repti. »Glej, ti pa mene posnemajo, čeprav trdijo, da je pod to streho doma samo krščanski duh!« je opozoril parkelj svetnika. A Miklavž mu ni dal odgovora. Bil je očividno vznemirljiv nad vremenom ker je vedno nekaj godrnjal in mrmral nad Jupitrom Pluvijem, poganom nad oblaki.

Najmanj je letos obiskoval Miklavž narodniške rodbine. Parkelj ga je vprašal, čemu ni radodaren tam, kjer bi bil najbolj potreben. A Miklavž je zavrnil: »Kako pa naj delam konkurenco svojo imenjaku v Beogradu! Če bi zvedel kaj takega, bi me nagnal in mi za vedno prepovedal vstop v svojo državo! Kjer je on, je vsaka konkurenca izključena!«

Tako je Miklavž s parkeljem obhodil samo bogatino. Videl jih je sedeti pri bilo pogrujenih mizah v toplih sobah, kjer je bilo za celo morje svetlobe. V rokah so gospodje držali vilice in nože, s katerimi so rezali okusno pečenko. Parkelj si je zadovoljno mel roke in je rožljaj s svojimi verigami samo pred vrati siromakov. Miklavž ga ni karal. Menil je, da je čas takšen, da ne more biti drugače, in ni parklja vzel niti notesa, v katerega je zapisoval svoje klasje med imenitnimi zemljani, od katerih so mnogi tožili, da jih je Miklavževanje pripravilo ob dežniku v garderobi. Mentor.

Zagrebska senzacija

Paskijević morfinist. — Razbremenilno izpovedbe za Thierryja.

Torkovo nadaljevanje senzacionalnega zagrebskega procesa proti Paskijeviću in Thierryju je bilo zopet javno. Predsednik razprave je v uvodu naznanil, da so prejeli on, Paskijević, Thierry in zagovorniki pisma, v katerih se vali vsa krivda samo na Paskijevića.

Začne se razgovor o pismu, katerega je Paskijević poslala neka Carmen in v katerem stoji pasus: »Hrvoje moj, ne zavživaj morfija, ker ti škoduje!« Na vprašanje zagovornika, ali je vžival morfij, Paskijević pritrudi. Strup je dobival s receptom in brez recepta. Običajna doza je bila 0,002. V začetku je jemal dnevno po en prašek, pozneje po dva, potem pa celo po tri in končno štiri. Tudi pred umorom je zavžil dozo strupa, da je dejanje lahko izvršil mirno.

Tu Paskijević začne zmejavati z glavo. Predsednik ga vpraša, čemu dela to, nark Paskijević odgovori: »Premišljam o tem, koliko sem že priznal!« Nato se prebere izpoved, v kateri Paskijević pra-

vi, da je umoril Jeličiča in Kanajeta, Paskijević sedaj dotične navedbe tajil in jih prekljuje. Na vprašanje, zakaj to, odgovori, da mu je dala zagrebska policija dovolj časa in prilike, da je vse natančno premislil. Predsednik se čudi, kako je mogel prej tako natančno popisati lasten umor Kanajeta, če tega ni storil. Paskijević se zopet izgovarja na policijo. Pri razpravljanju o tej točki se na koncu razgreje in razburi ter naposled v stiski izjavlji, da je prej moral govoriti drugače, ker mu policija ni dala miru ne po dnevi ne po noči... Ko mu predsednik zastavi vprašanje, čemu ni obdolžil Thierryja umora nad Kanajetom že takoj izpočetka, se obtoženec zaplete v protislovje ter poražen obmolkne.

Nato se je vršilo izpraševanje zdravniških izvedencev glede zavživljanja morfija in opija. Vprašanja sta stavila zdravnika dr. Herzog in dr. Barbot. Paskijević je izpovedal, da je zavžival morfij že celo leto in da je jemal končno po štiri praške na dan. Dobil je enkrat tudi injekcijo tega strupa in je pušil cigarete z opijem.

Začelo se je zasliševanje prič. Prva je bila zaslišana žena umorjenega Kanajeta, ki je izpovedala, da more biti po njeni sodbi zločinec samo Paskijević. Kot druga priča je bil izprašan Kanajetov brat. Izpovedal ni nič novega. Obravnava se nadaljuje.

Senzacionalna zdravstvena iznajdba

V ameriških Združenih državah se zadnje čase ne piše in ne govori o ničemer toliko, kakor o čudotvorni metodi, s katero je mogoče ozdraviti znane in neznane bolezni potom uporabe električne struje. To metodo je iznašel ameriški nevrolog Abrams, ki je v Ameriki znan po svojih raziskovanjih o funkciji živcev. Abramsova metoda za zdravljenje se zove spondyloterapija ter obstoji v masaži hrbtničnih vretenc. Može je v San Francisku instaliral kliniko — v kateri dela noč in dan. Vsakemu pacientu najprej preišče kapilico krvi na poseben način s pomočjo elektrike. Reakcija krvnih telesc mu menda pokaže, na kakšni bolezni boluje pacient. Abrams veli, da se da potom reakcije krvnih telesc sigurno določiti vsaka bolezen. Abramsova klinika je seveda polna; k njemu ne prihajajo le pacienti; temveč tudi radovedneži. Obiskal ga je i sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, ki je v nekem ameriškem listu napisal članek o Abramsu ter na koncu zaključil, da je Abrams ali eden od največjih genjev človeštva, ali pa naj večji slepar, kar jih je kdaj živelo pod solncem.

Sedaj je dr. Abrams izumil še mal električni aparat, ki proizvaža ultravioleto žarke ter ozon. Z njim baje ne zdravi le malone vse živčne bolezni, marveč tudi nešteto drugih, kakor tuberkulozo, revmatizem, arteriosklerozo, influenco, oslovski kašelj itd. Ako je iznajdba dr. Abramsa v resnici tako dalekosežna, kakor se popisuje, potem ni dvoma da bo njegovo ime slovelo med največjimi dobitniki človeštva.

× Razgovor z najmočnejšo ženo na svetu. V Frankfurtu n. M. se kaže najmočnejša žena na svetu, ki v par minutah zvije s samimi prsti dva metra dolg in prst debel drog kovanege železa v spiralo, trga železne verige, kot da so iz papirja, in drži mostič, po katerem se spreha 50 oseb. Neki frankfurtski novinar je šel k njej na pogovor. Iz previdnosti je vzel s seboj stekleničico karbola in obveze. Marsikaj ga je zanimalo: Kdaj je začutila v sebi svojo moč, kaj je, ali ne pije alkohola? Na vsa vprašanja se je smehljala in odgovorila, da je iz atletske rodbine in da so jo že od malega vzgajali k razvoju moči. Ne je mnogo, a zato dobro, zlasti meso, jajca in sočvice. Glede alkohola je izjavila, da ima rada vrček dobrega piva ali steklenico finega vina in je prepričana, da požirek alkohola podpira prebavo. Na vprašanje, ali je omožena, je rekla: »Ne, še vedno sem na razpolago, a nihče se me ne upa vzeti za ženo.« Novinar se je nasmešnil in očel so mu zdrsnile na njene pesti. Žena je uješla ta pogled in je rekla, smehljaje se:

«O ne, tako nevarna nisem.» — Končno je prišlo na vrsto najbolj nediskretno vprašanje, ali nosi modere in kaj misli o njem. Rekla je: »Ne nosim ga. S stališča higijene je to najbolj nezmišljena stvar. In pa — mož hoče objemati mehko toplo telo, ne pa tujeja koščenega oklepa.»

× Koliko pošte prejema rimski papež in koliko nekateri vladarji? Od vseh poglavarjev človeštva prejema največ poštnih pošilk papež. Njemu dostavi pošta dnevno 27 tisoč pism in časopisov. Predsednik ameriških Zedinjenih držav pa prejema na dan po pošti 6 tisoč pošilk, Italijanski kralj 450 pism, francoski državni predsednik Millerand 300 pism; belgijski kralj Albert približno isto toliko. Seveda gre prevesna množina te pošte v koš, zakaj kronane glave in papež ne žive samo za to, da bi odgovar-

jali nadležnim in stitnim dopisnikom. Ogovor davo samo na taka pisma, ki so izredno važna in v resnici nujna ter njih pozornost in upoštevanja vredna.

× Živali in ljudje na Kitajskem. Neki list poroča o nenavadnih imenih, ki jih dajejo Kitajci svojim otrokom. Imena so navadno polna poezije in pa zelo pretirana. Nekaj primerov za to: nebeški blagoslov, zlati pas, vonj zrela dinje itd. Mali otroci dobivajo čisto imena živali. Tako se imenuje otrok n. pr. A-Kao-Čai, t. j. krava. Toda kitajski starši ne mislijo na ta način ponizovati svojih otrok, ampak hočejo le dokazati, da so jim otroci prav tako ljubi kot domače živali. Kajti treba je upoštevati, da ljubi Kitajec vse stvari, ki so mu v korist. Kitajec ne ljubi svoje živine samo formalno ampak spi zlasti pozimi, ob dežju in viharju z njo v enem prostoru.

Gospodarstvo

Zveza slov. vinogradnikov

Pokrajnska zveza jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo, je imela dne 2. decembra v mariborskem Narodnem domu svoj ustanovni občni zbor, katerega so se udeležili številni zastopniki krajevnih vinarskih društev in drugi odlični vinogradniki iz cele Slovenije. Zveza šteje danes 14 krajevnih organizacij s 888 člani. Zeleni je, da bi bil vsak vinogradnik član krajevnega organizacije, ki danes obstoje v Mariboru, Ptujju, Smarju, pri Sv. Bolfenku pri Središču, v Ormožu, Gornji Radgoni, Brežicah, Ljutomeru, Rogatecu, Novem mestu, Črnomlju, Mokronogu in Krškem. Čim močnejša bo organizacija, tem lažje bo brani in ogrožene interese vinogradništva. Kjer krajevnih organizacij še ni, naj se čimprej ustanove.

Izvoljen je bil nastopni odbor: predsednik Anton Puklavca, vinarski ravnatelj v Mariboru; podpredsednik Bohuslav Skallek, kmetijski svetnik in ravnatelj kmetijske šole na Grmu; tajnik Josip Zabavnik, višji kletarski nadzornik v Mariboru; blagajnik inž. Ivo Zupančič, strokovni učitelj na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru; odborniki: Miha Brendič, posestnik v Spuhlji pri Ptujju; Franc Kirin, posestnik v Krškem; Franc Penca, župan v Mokronogu; Ivan Urek, posestnik v Globokem pri Brežicah; Robert Košar, veleposestnik pri Sv. Bolfenku pri Središču; Jože Nemanjš, posestnik in narodni poslanec v Zelenbeju pri Metliki; Lovro Petrovar, veleposestnik v Ivanjkovcih; Alojz Supanič, posestnik v Vajgnu pri Jarenini; Franjo Zebot, posestnik in narodni poslanec v Mariboru; Fric Zemljah, veleposestnik in vinski trgovec v Ljutomeru; Srečko Robič, župan in posestnik v Limbušu pri Mariboru; Petar Miovič, posestnik v Mariboru.

Občni zbor je soglasno sklenil nastopno resolucijo:

«Pokrajnski savez jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru je na svojem ustanovnem občnem zboru dne 2. decembra 1928., na katerem je bilo zastopanih 14 krajevnih vinarskih društev iz cele Slovenije s skupaj 888 članov-vinogradnikov, sklenil, pridružiti se rahtevam vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru, ki jih je ta stavil v svoji zadnji spomenici z dne 10. junija 1928., št. 717 in si jih osvojiti! Zlasti zahteva Pokrajnski savez od visoke vlade:

1.) da pri sklepanju trgovinske pogodbe z republiko Avstrijo doseže za uvoz naših vin vsaj iste ugodnosti, ki jih je Avstrija koncedirala Italiji (znižanje uvozne carine od 60 na 80 zlatih kron za hl), in za Slovenijo kontingent vsaj 100.000 hl lažjega naravnega vina, oziroma vinskoga mošta od 8 do 12 odst. alkohola, oziroma 14 do 20 odst. sladkorja;

2.) da pritegne k trgovinskim pogajanjem z vino uvažajočimi državami — pred vsem sedaj z Avstrijo — vedno eksperta iz Slovenije, ki natančno pozna razmere vinogradništva in vinski trg v Sloveniji; na vsak način pa zahtevamo

z vso odločnostjo od vlade, da se k trgovinskim pogajanjem z republiko Avstrijo pritegne tudi en delegat iz pokrajn. bivše Avstro-Ogrske;

3.) da ukrene potrebno, da se vinski zakon iz leta 1907., ki velja danes samo v Sloveniji in Dalmaciji, uveljavi za celo državo ter da se zopet začne izvajati z vso strogostjo;

4.) da se prepredi vsako vtilotapljenje vina iz Madžarske in Italije v našo državo;

5.) da se ukinejo kontrolni listi za prevoz vina, ki povzročajo mnogo stroškov in še veliko več zamude časa, ali pa — če to ne gre — naj se izdaja kontrolnih listov poveri občinskim uradom, ki so bolj pri roki.

6.) Istotako naj se ukine naredba, po kateri morajo slovenski vinogradniki vsako leto svoj vinski pridelek naznaniti finančni oblasti.

7.) Slovenski vinogradniki odklanjajo stališče vlade, da vinogradniki iz prejšnje Avstro-Ogrske zaradi prejšnjega državljanstva ne bi mogli sodelovati pri trgovinskih pogajanjih z republiko Avstrijo kot delegati in eksperti.

8.) Zahtevamo, da vinda v slabih letinah da za sladkanje vinskoga mošta vinogradnikom na razpolago trošarine prost sladkor.

9.) Ker vinogradi letos zbog slabe vinske letine niso bili aktivni, v največ slučajih pridelek ne krije niti pridelovalnih stroškov, zahtevamo od vlade, da finančnim oblastem da nalog, da dohodkov iz vinogradov, ki ne presentirajo nikakega čistega dobička, letos v obče ne obdaveš.

Ta resolucija se pošlje vsem prizadejim ministrstvom, narodni skupščini in drugim merodajnim zastopništvom.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (5. t. m.) Pšenica: baška, 79 — 80 kg, 2 — 4 odst., 6 vagonov 326,5 — 332,5. Ječmen: baški, 65 kg, duplikat kasa, 4 vagoni 245. Oves: baški, 2 vagona 215; baški, Beograd, duplikat kasa, 230. Turščica: baška, 4 vagoni 215 — 217; za marc-april, duplikat kasa, 15 vagonov 250 — 255; marc-april, 100 odst. kasa, 2 vagona 212,5; januar-februar, 1 vagon 220; stara, 10 — 12 odst. kasa, 2 vagona 200; sremska, 2 vagona 230. Moka: baza «0», 1 vagon 525. Otrubi: v jutlnih vrečah, 1 vagon 130. Tendencja čvrsta.

Beogradska blagovna borza (5. t. m.) ni poslovala radi pomanjkanja zamlanja.

Ljubljanski živinski sejem (5. t. m.) Dogon: 296 konj, 100 volov, 83 krav, 6 telet in 67 svinj. Kupčija s konji se radi pomanjkanja zunanjih trgovcev ni razvila. Živalna pa je bila kupčija z govejo živino. Voli so bili prav dobre kakovosti. Za kg žive teže so se plačevali: voli I. do 14,25, II. do 13, III. 9 — 11, krave za klobase okrog 8,75 Din. Plemenski prašiči, par, po 8 tednov stari, do 100 Din.

Zagrebski tedenski sejem (5. t. m.) Dogon in dovoz majhna. Promet slab. Svinje so se kupovale za Slovenijo, a goveja živina za Češkoslovaško in Trst. Za kg žive teže notirajo: voli I. 13,5 — 14,

II. 11,5 — 12,5, bosanski 10 — 12, krava II. 10,5 — 11,5, teleta I. 22,5 — 23,75, II. 21,25 — 22, svinje I. domače 24 — 25,5, sremske 27, II. 21,5 — 22,5. Krma: otava 115 — 125, detelja 137,5 — 150, slama 100 Din za 100 kg.

Dunajski svinjski sejem (4. t. m.) Dogon 3776 svinj; od tega iz Jugoslavije 1163. V početku sejma so cene narasle, pozneje pa so zopet popustile. Za kg žive teže so notirale v tisočih ak: debele svinje I. 27,5 — 28,5 (izjemno 29), srednje, težke svinje 26 — 27, svinje s kmečkih posestev 24,5 — 27, stare 24 — 26, danske stare 21 — 23, danske debele 23 — 26 (27).

Belokranjski vinski trg. Iz Semič nam pšejo: Vinska letina pri nas je letos tako kakovostno kakor kvantitativno bolja nego lani. Cene na debelo so po 2 do 6,50 Din za liter. Naša vina letos niti kakor ne zaostajajo za štajerskimi, ker je grozdje lepo dozorelo in bilo ob pravem času potrano. Interesenti, ki žele kake informacije o tujakšnjih vinih, se morejo obrniti na tajništvo demokratične stranke v Semiču.

× Ovirne blagovnega prometa na progl Jesenice-Ljubljana. Iz trgovskih krogov povprašujejo, kaj namerava ukreniti državna železnica glede pošilk, ki se zlasti iz Avstrije, Italije, Nemčije, Švice in Francije dirigirane via Jesenice za Jugoslavijo, ker blago, ki rodno odhaja s inozemskih postaj, zaostaja sedaj zaradi poškodbe proge po povodnji v Jesenicah in sploh na postajah od Jesenic nazaj. Za trgovca nastane lahko ogromna škoda, če prispe blago (zlasti sezonsko) s večtedenskimi ali celo mesečnimi zamudami v svoj namembni kraj. Pristojne oblasti bi morale avtomatično ukreniti, da se vse to blago železniškim potom predirigira n. pr. preko Celovca-Dravograda-Celja. Na ta način bi blago prispelo kolikor toliko ob pravem času v jugoslovanske namembne postaje. Seveda bi interesenti ne smeli plačevali večjih tovrstnih. Po zadevnem pravilniku je itak predvideno, da se v takih slučajih ne računajo večje tovrstne kakor za pot, ki je bila za blago predpisana.

× Denarna kriza v Sloveniji je vedno občutljivejša. Mnogi veletrgovci so pristigli vrstiti razprodaje po znižanih cenah, samo da bi prišli do denarja. Znano znižanje cen, ki se opaža v Ljubljani, izvira večinoma iz istega vzroka. Z mnogih strani napovedujejo polome, ako se denarna kriza ne ublaži v najkrajšem času. Celu najodločnejši zagovorniki deflacijske politike ob takim stanju že popuščajo v svojih nazorih.

× Zaloga vžgalice tujega izvora. Da si je bil uvoz vžgalice iz inozemstva 18. decembra 1920. zabranjen, se nahaja še precej inozemskih vžgalic v zalogah posameznih trgovcev. Monopolna uprava je stavila trgovcem za razprodaje vžgalice tujega izvora rok do 31. decembra. Po tem roku namerava odvzeti tuje vžgalice vsakomur brez odškodnine in jih smatrati za tihotapsko blago. Ker se marsikomu dosedaj še ni posretilo, razpečati celotne zaloge tujih vžgalic, in mu preti nevarnost, da se mu odvzamejo brez odškodnine, namerava Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani prosti za podaljšanje roka za razprodaje. V ta namen se interesenti vabijo, da takoj sporoče zbornici sedanje zaloge tujih vžgalic in obenem navedejo, iz katerih razlogov jim ni bilo mogoče doslej razprodati zaloge tujega izvora.

× Postopanje o pristini poravnavi izven stečaja je otvorjeno nad firmo Simon Kastner v Bačkem Petrovem selu. Narok je 28. decembra pri okrožnem sodišču v Novem Sadu.

× Francija zahteva anuitete za južno železnico. Iz Beograda poročajo, da je francoska vlada pozvala našo vlado, naj se plašajo dospele anuitete za južno železnico, kakor je sklenjeno v rimskem dogovoru.

× Polom tržiškega denarnega zavoda Banco di Credito generala. Iz Trsta poročajo: Denarni zavod Banco di Credito generala je ustavlil plačila. Paveva znašajo 8 milijone lir. Vodstvo zavoda ponuja 20-odstotno poravnavo.

Knjige opise

Popularna in nepopularna znanost

Ne vem, kaj pomeni označba »Vedoslaven«. Vedoslavna študija? Ali naj bo to toliko kakor znanstvena študija? Dr. Franceta Vebera »Znanost in vera« je baje takšna »vedoslavna« študija. Izšla je pri Tiskovni zadrugi v znani zbirki »Pota in cilji«, ki obeta postati ponos vsake privatne knjižnice.

V uvodu pojasnjuje g. avtor, da je za generalno umevanje pričujočega spisa potrebno poznanje njegovega »Uvoda v filozofijo«, ki je že prej izšel v isti zbirki, in pa da je s to razpravo izpopolnil svoja izvajanja o avtonomnem in heteronomnem prepričanju ter o konfesijskem verovanju, o predmetih torej, od katerih se je v manjšem obsegu izrazil že v »Nijivi«.

Dr. France Veber mnogo piše. Morda premnogo. Popolnoma spominja na svoje starejše kolege iz Marburga ali Tübingena. Graja, ki je s tem izrečena, pa ni tako huda. Množina pisanja namreč najtune tepe avtorja samega. Razprave v »Nijivi«, veliki Sistem filozofije, Uvod, Analiza (matematika duševnega življenja),

terminologijo. Kdor končno vzame ta spis v roke, itak ne bo pričakoval zabavne novele, marveč resno znanstveno delo. Vkljub nekim nedostatkom stila pa bo vsakemu resnemu bralcu baš »Znanost in vera« — morda bolj ko starejši spisi iste-ga avtorja — dobrodošla in bo paznega in mislečega bralca zadovoljila. Mnogi problem naše sedanje duševnosti najde v tem spisu takšnega odgovora, da mora naša inteligenca biti dr. Veberu hvaležna. »Znanost in vera« je ne samo delo visoke kvalitete, marveč je »dobro delo« vsem onim dušam, ki ne vedo, kam bi, in ki nimajo lastnega kalžpota med dogmatično konfesijo, dogmatično »svobodno misljo« in pa mistiko, ki je danes najbolj razširjeno zlo. Veber nam je zopet enkrat predstavil svobodno misel brez spon, kakršna bi morala vedno biti, — dal je dragoceno pomoč vsem onim, ki bi radi odoleli vsiljivim vplivom treh struj, pa v vrtincu ne morejo najti veje, za katero bi se oprli. Ta rešilna veja pa je znanost, t. j. trezni preudarek do zadnjih konsekvenc.

Prvi del knjige je splošni uvod v znanstveno mišljenje, drugi in glavni pa raziskuje versko mišljenje, njega splošne znake, zvezo relig. čuvstvenjanja z občim človeškim nagonom po sreči, razmerje med religijo in konfesijo, dalje splošne odnošaje med vero in znanostjo («Med

znanostjo in religijo ni nasprotja, pač pa med znanostjo in konfesijo»). Idejna posredovalka med religijo in znanostjo je umetnost.

Reči moram, da je delo zrelko, samostojno, in da je v kljub omenjenim stilističnim hibam zanimivo. Čim dalje, tem bolj! Kajti kdor ni docela izgubljen, se dandanes mora zanimati za temeljne probleme vesti, za religijo, konfesijo, znanost in umetnost. Duševna kriza naše dobe je prekoračila vrhunec. Razbitki se zopet zbirajo, strinjajo in zgrinjajo v nove formacije. Takšen pozitiven element je tudi Veberova razprava. Biti smemo ponosni, da je z njim ljubljanska univerza posegla tvornost izven svojega ožjega posla v širši obod svoje predpisane delavnosti. Oblikovati treba mišljenja!

Pa je izdala Tiskovna zadruga še drugo knjizico v isti zbirki. Napisal jo je doktor Lavo Čermelj in je dal naslov »Materija in energija«. Ali je to filozofija? Buchnerjev »Kraft und Stoff« v moderni izdaji? Joki! Natančneje pregled, — podnaslov nadaljuje: — v sodobni fiziki. Knjigo pregleda najprej površno, pa najde v njej 29 slik, boljše risb, čisto fizikalnih, kakor v učni knjigi. Na koncu je še sedem tabel, kazalo pa pove, da govori ta knjiga o atomih in molekulah, ionih in elektronih in o žarkovni energiji; potem pričneš čitati in te zonet moti

naša dosedanja slovenščina, oficialna takorekó, t. j. nemški stil, germanizirana miselnost in sintaksa, pa naše besede, naša gramatika, — slednja ne vedno.

Vsebinska pa te koj spriljzni s to knjizico. (Taksne Slovenci še nismo imeli, Srbi in Hrvati pa nekaj.) Napisana je za humanistične in realne izobražence, za učitelje, in za one preprostejšje samouke, ki streme navzgor in so že precej napredovali. Srednješolec vsch tipov bo moral to knjigo imeti, starim n. pr. advokatom ali profesorjem pa ne bo škodovala, če si podana zgodovina fizike, zgodovina našli jo prebero. V knjigi je prav za prav važnejših temeljnih spoznanj. Zarenje elektroni, helij, kvantna teorija, Maxwell energija, valovanje, — po vsem tem za-ključuje g. avtor sicer s Whethamom. (Ja pa bi raj z Gregorijem rekel: »V delavnico sem Tvojo zrl.« — prirode Slučaj, ki ni slučaj, je hotel, da izide ta prirodoslovni spis skupno z dušeslovnim Vebrovim, in kakor da je njegov »Versuchs kaninchen«, pobegne Čermelj nazadnje v heteronomijo in govori o Bogu — kako da bi hotel prositi za odpustanje, da si je drznil izračunati razpolovno dobo atomsko težo prvine Actinium C. Vključu temu atavizmu bomo pa i avtorju i za ložbi hvaležni za dragoceno ta knjizico dar. 98/1.

Dopisi

BOH. BISTRICA. Tudi v Bohinju smo karnovali petletnico ujedinenja, toda je tako kot drugod. Da so bile razobene zastave, čeprav ne povedo, je razumljivo. Razumljivo pa mi ni, zakaj se ni vršila kakor v srečnih črno-zlatih časih v cerkvi maša z ostalimi slavnostmi, zakaj je župnik Krajec zdrčel pred starjem samo neke pesalme in zakaj je kakoj nato odpeljal šolski vodja Silvester šolsko mladino iz cerkve, ne da bi mladina odpela vsaj državno himno. Med redno javnih uslužbencev, ki so prišli za cerkveno proslavo korporativno, je bilo zato dovolj upravičenega razburjenja in zgražanja. Tujakinja sokolsko društvo je zaključilo ta dan z umestnim predavanjem o zgodovinskem postanku ujedinenja in se je pri tej priliki uobrlo za nesrečne vestfalske Slovence 200 sinarjev.

VISNJA GORA. Ker sem glasom dopisov v «Jutru» z dne 29. novembra in v «Slov. Narodu» z dne 1. dec. od anonimnega dopisnika imenoma obložen različnih nerednosti pri Elektrarni v Zagradcu, odgovarjam s polnim podpisom kot znak, da sprejemam polno garancijo za svoja izvajanja. 1.) Na pritožbo, da na Skofljici ne gori že 10 dni električna luč, izjavljam, da do 26. nov. ni dobil podpisani niti od občine, niti od katerekoli nikakega poročila o defektu. Šele 27. nov. me je tamošnja fandarmerijska postaja o tem obvestila, na kar sem takoj potrebno odredil, da se nedostatek popravi. 2.) Dotikanje doll viselij žic je bilo svoječasno prepovedano potom tam: naše občine in se je tudi razglasilo v šoli, kakor pač zahteva zakon. Počlani deček (deček star 19 let) pa ni

prišel iz nevednosti v stik s električno klico, marveč je izrabil priliko in nameraval napeljati v svojo hišo električno razsvetljavo. Za to so priče na razpolago. 3.) Da bi vodstvo Elektrarne ne slo svojim odjemalcem na roko, je docela neosmišljeno, ker je vendar naša zadruga dovolj žrtvovala in še žrtvuje javnosti v prid, dočim trpe sama, odnosno njeni družabniki dan na dan večjo škodo. Resnica pa je, da bi se vod skosi škofljico lahko veliko bolje šepeljal, ako ne bi gotovi ljudje zahtevali 1000 do 5000 K odškodnine za postavitev enega samega droga. — Mihael Omanen.

SOSTANJ. Narodni praznik ujedinenja smo pri nas kaj lepo praznovali. Pri svečanosti službi božji so bili zastopani poleg vseh uradov in šol tudi Sokol v kroju, Orjuna, gasilno društvo, trgovci in obrtniki. Zastave so plapolale skoraj iz vseh hiš, le najzagrizenejši so ostali tati navadi zakrknjeni. Prednjačila je seveda zopet «lojalna» tvrdka Woschnag & Söhne. Prvič se tokrat tudi ni delalo v naših tovarnah razen pri Hanke & Stroinigg. Vse to je napravilo že ugoden vtis na prebivalstvo. — V nedeljo dne 2. decembra je priredil naš mariljvi Sokol proslavo ujedinenja s bogatim sporedom: Vsaka telovadna enota v eno točko, deklamacije, prizor «Ujedinenje», krasen govor predsednika kult.-prosv. oddelka in petje. Stevilno občinstvo je bilo navdušeno in je Sokol, ki si ravno sedaj zida lasten dom v moralnem oziru mnogo pridobil. Le tako naprej po tej poti, bratje in sestre! Dom, ki ponosno raste iz tal, postane kulturno središče ne samo Šoštanja — ampak vse Saleške doline. V njem si hočemo vzgajati borce za našo sveto sokolsko misel in državno idejo. Šele tedaj, ko bomo imeli lasten dom, bomo lahko

delovali neovirano in požakali bomo svetu, kaj premora Sokolstvo. Zlavravol — V nedeljo dne 16. decembra se vrši v hotelu Kunst shod JDS, kjer poročata minister n. r. dr. Žerjav in predsednik oblastne organizacije JDS za mariborsko oblast dr. Lipold. Somišljenki pridite v velikem številu ter pripeljite tudi druge s seboj. Vablmo posebno naše vrle sosede iz Velenja, Mozirja in Slovenjgradca. — V nedeljo dne 9. decembra priredi Sokol popoldne «Kralj Matjažev» dan za mladino — zvečer pa za odrasle s peštrm sporedom. Za 17. dec. pa pripravljajo naši Orjunaji proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra.

SLOVENJGRAD. Invalidska podružnica v Slovenjgradu deli podplate po znižani ceni svojim članom, ki se izkažejo s člansko knjigo v podružniški pisarni. Razdelitev se vrši slično lanskemu letu članom sodnega okraja Mariberg se bo delilo usnje, oziroma podplate pri poverjeniku A. Arihu v Maribergu. Pričetek bo prijavljen potom občin, čim bo usnje na razpolago. One vojne žrtve, ki si zaradi siromaštva ne morejo nabaviti cenejšega usnja, naj pošljejo kolka prosto ubožno potrdilo, potrjeno od župana in pristojnega župnega urada, tajništvo podružnice vojnih invalidov v Slovenjgradu, nakar se bo dne 30. decembra delilo event. obleko in usnje najrevnejšim članom brezplačno. Razdelitev se bo vršila potom žrebanja pod nadzorstvom nadzorovalnega odbora.

PREKMURJE. V tem času sicer ne moremo pričakovati v prekmurški ravnici bogata kako dobre ceste, saj tudi pod blaženo madžarsko krono ni bilo boljše. Vsekakor pa je treba v prvi vrsti skrbeti ravno za dobre ceste, da se preprečijo nesreče, kakor se dogajajo zadnje čase. Slavni most pri Veržetu je

zapuščen, ker gre ves promet na Dol. Lendavo, all preko Petanjcev čez Muro na Račenc. A tu se nahaja glavna cesta valed zanikernosti gotovih čimteljev v silno slabem stanju. Ona spada od «Broda» pod občino Petanjel in je v nekaki državni oskrbi. Ako se napredna madžarska občina toliko trudi s popravo svojih potov, ali ne bi mogli merodajni faktorji spraviti v red tudi to cesto.

Burna odhodnica v Mariboru

Maribor, 2. decembra.
Danes se je vršila v nabito polni veliki dvorani Narodnega doma odhodnica predsednika mariborskega Udruženja narodnih železničarjev in pevsko - godbenega društva «Drava», gosp. Avgusta Lukačiča, ki je bil že pred prevratom agilen naroden delavec med mariborskimi železničarji. Nemška uprava ga je zato leta 1915. pognala iz Maribora. Po prevratu je gosp. Lukačič vodil boj narodnih železniških organizacij zlasti za nacionalizacijo delavnice južne železnice. Po dolgotrajnih bojih se je končno posrečilo dvigniti eksponenta nemškega življa g. Ogrince, ki pa je nato — avanziral k ravnateljstvu v Ljubljano, kjer je na nerazumljiv način zopet dobil odločilen vpliv, ki ga je obdržal celo pod državno upravo — mož se je pač zapisal radikalom. In tako je mogel s svojo verziranostjo nadaljevati svoj boj proti voditeljem mariborskih narodnih železničarjev. Mož je ostal mirno na svojem odličnem mestu kljub težkim obdolžitvam v glasilu narodnih železničarjev, ne da bi tožil ali vsaj poslal popravek, čeprav mu očitajo celo vrsto konkretnih, nekvificiranih

dejavstev. Sedaj je bil že noč dvignjen iz Maribora vodja narodnih železničarjev gosp. Lukačič. Bil je «povišan» — seve brez prošnje — za načelnika Kotoribe! Današnja odhodnica, ki se je razvila v pravo narodno protestno manifestacijo, je pokazala, da se bo gosp. Lukačič kmalu zopet vrnil v Maribor na svoje voditeljsko mesto. — seve, če je pri vodilnih mestih sploh še kaj narodnega čuta in ponosa in — morale, ki bo pognala končno vse Ogrince tja, kamor spadajo.

Nebroj govornikov je danes tolmušilo ogorčena čustva vse mariborske javnosti in obenem poudarjalo ogromne zasluge in uspehe, ki jih je dosegel gosp. Lukačič na narodnem polju. Iz Ljubljane je prišel predsednik narodnih železničarjev gosp. Sovra, da se poslovijo od zvestega borca, g. Vokač je ob navdušenem ploskanju javil, da je imenovala «Drava» gosp. Lukačiča častnim članom. Posebno učinkovito so še bili tudi govori podpredsednika mariborskega Udruženja gosp. Perneta, ustanovitelja Zveze gosp. Hochmüllera in staroste mariborske Sokolske župe dr. Pivka. Odhodnica je bila izredno prisrčna, prijateljska, kot bi se poslavljali dober oče od številne družine.

Ostane neizbrisna sramota sodanega radikalno - nemškega režima, da moramo baš ob petletnici narodnega osvobodjenja v obmejnem Mariboru slaviti tako odhodnico!

ADICIJSKI STROJI
THE REX CO., LJUBLJANA.

INSERATNA NAROČILA ZA VSE JUGOSLOVANSKE INOZEMSKÉ ČASOPISE
PO ORIGINALNIH CENAH ČASOPISNIH UPRAV

SPREJEMA

ALOMA COMPANY
AGENCIJA IN REKLAMNA DRUŽBA Z O. Z.

CENTRALA LJUBLJANA PODRUŽNICA BEOGRAD

„NARCISSUS“ Tovar na papirnate robe Zagreb, Nova cesta 79. Ofiramo posadino za koledarje, dnevne bloke: slovenske, hrvatske in v cirilici po brezkonkurenčnih tvorničkih cenah. 6178

V novi zgradbi družbe z o. z. «Ljubljanski dvor» v Ljubljani ob vogalu Kolodvorske in Prašakove ulice je v kleti predvidena

večja restavracija in vinska klet z obširnimi pritklinami za oddajo v najem.

Da bi vsa naprava kar najbolje odgovarjala praktičnim potrebam, je omenjena družba pripravljena, ozirati se po možnosti že pri gradbeni izvršitvi na željo onega, ki bi pozneje vodil gostilničarski obrat. Vseled tega se vabijo

resni reflektantje
da se čim prej obrnejo na «Ljubljanski dvor» d. z. o. z. v Ljubljani, poslovodstvo pri gradbenem oddelku južne železnice. 6124

Naročajte in širite LJUBLJANSKI ZVON

mesečnik za kulturo in prosveto, ki prinaša povesti, pesmi in članke naših najboljših pesnikov in pisateljev. Zadnja številka tega letnika je izšla v lepi opremi s najraznovrstnejšo vsebino.

Naročnina znaša 90 Din.
Naroča se pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54.

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje
ING. RUDOLF PEČLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodja; lokomobile in motorji; vseh vrst stiskalnice; vabljivostna železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine F. Vardi izdeluje vse predmete iz litega železa v vsaki množici in velikosti točno po modelih, armature in medij in kovin za vsako potrebo.

MARIBOR
Trubarjeva ul. 4.
Telefon interurban 52.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić i drag
Ljubljana
Bohoričeva ulica 24.

Modni atelje
M. Šarc

Angleške in francoske tolete najfinajša izvršitev

Ljubljana
Kongresni trg 4

Specijalna izdelovalnica
klubskih in salonskih garnitur, pisarniških fotelov, žimnic in afrik modrocev v zalogi in po naročilu.

Stalna zaloga žime in afrika na drobno in debelo po konkurenčnih cenah!

R. Sever
Ljubljana
Gospodsvetska cesta 6
Zahvalujte prospekte!

Razstava
okusnih božičnih predmetov za dame in gospode Aleksandrova cesta 3, I. nadstr.
nad trgovino Kette ves dan
otvorjena do 9. ure zvečer.

DELNIŠKA TISKARNA
D. D.

GRAFIČNI ZAVOD
ZA VSA V TISKARSKO STROKO SPADAJOČA DELA

MODERNO OPREMLJENA
KNJIGOVEZNICA
STROJ ZA ČRTANJE
TRGOVSKIH KNJIG

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 16

FRAN RAVNIKAR
Ljubljana, Linhartova ulica št. 25.

Stavbno in umetno tesarstvo, stavbno mizarstvo, parna žaga in lesna industrija.

Telefon št. 415. — Poštni čekovni zavod št. 11.426.

Prevzemanje zgradb, hiš, vil, stolpnih streh, vrtnih stlo, balkonov, verand, stopnic, vrat, oken; mrežasto nealnice za industrijske stavbe, dvorane in razstavne zgradbe, za večje razpetine od 12 do 40 m po lastnem sistemu.

Sedlarja in tapetnika

za kočije, samostalnega delavca, išče se za takoj v Dubrovnik, Hrvatsko Primorje. Prednost ima tisti, ki zna tudi lakirati. Ponudbe na naslov Rudolf Jurza, Zagreb, Nikoličeva 9.

Montažo za „Alarm“-aparate zoper ulom sistem „Litwin“
Je prevzela elektrotehnična tvrdka
Leopold Tratnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
Na željo strokovnjaški obisk!

Zimske suknje
priporoča po zelo ugodnih cenah
Oblačilna industrija A. Kunc
Ljubljana, Gosposka cesta št. 7.

25% popusta
za božič in Novo leto
dobi

kdor naroči do 24. decembra t. l. zbirko mladinskih knjig, ki obstoji iz 7 lepo vezanih, večinoma slikanih knjig.

Fr. Milčinski, Zgodbe Kraljeviča Marka. — Slike Iz. Sorik, V deželi Čirimuroev. — Povest s slikami. Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. — Povest s slikami. Čika Jova Gradnik, Kalamandarja. — Za mladino. Čika Jova Gradnik, Pisanji oblaki. — Za mladino. Iz. Sorik, Bob in Tedi, dva neugnanca. — S slikami. J. Waachtstova, Pravljičice. — S slikami.

Namesto 134 Din, velja v tej dobi cela zbirka če se denar pošlje naprej, le 100 Din s poštnino 106 Din.

Naročila sprejema:
Tiskovna zadruga v Ljubljani
Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Pridobitne sloje opozarjamo na
Opšto carinsko tarifo

ki sta jo priredila
dr. Franjo Gospodnetič, inspektor gen. direkcije carine, in dr. Konrad Šmid, načelnik gen. direkcije carine.

Knjiga, ki obsega 540 velikih strani in ki velja vezana Din 830—, s poštnino Din 838—
se naroča pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica 54.

Ostal je bil namreč do zadnjega na krovu, moneč, da utegne še kak delfin poskočiti iz morja, in boječ se, da bi ga znal zamuditi. Njega ni prav nič mučila radovednost, kdo da so ti ljudje, ki so se na toli čudni način pojavili sredi Atlantika. Zelo rad pa bi dočkal, da bi še vsaj dva ali trije skafandri poskočili iz morja, da bi mogel ugotoviti točnost svojega opazovanja in računov glede povprečnih mer širine in višine loka, ki so ga opisali ti najnovejši meteori...

Cez četrto ure je do dobra prepričan, da ni nobenega potapljača več v teh vodah, in se počasi napoti napoti dol v salon, kjer so zbrani, kakor mu poznajo, kaj ga sreča na stopnicah, »višje glave« novodošlecev.

A komaj stopi v salon, mu zastane korak, oči se mu široko odpro, ustni zaokrožijo, dvigne roko, kri mu zalije lice in kakor otrpel je; končno pa se vendar utrga hripav glas iz grla, suhega od presenečenja in ganja:

«Ciserat! Mattol! Miss Lourmel!... Pravažapav... Nel... Irena... Gospa Ciseratova! In poročnik Saincer!»

Potem globoko zasope in še vedno na moč presenečen vpraša francosko s svojim komičnim naglasom, ki ga žal ne moremo napisati:

«A odkod za hudiča vendar prihajate?»

Ne čakajoč odgovora hiti objeti Ireno in stisniti roko Raymond, ki ju je

oba poznal še kot otroka, nato jima predstavi svojo hčerko Jepsie, ki se smeji na vse grlo od zadovoljstva, da se je seznanila na tako nenavadni način z ljudmi, o katerih ji je oče toliko in tolikokrat govoril. Tudi Mattolu stisne pristržno roko, seznanil se je z njim v Parizu, v laboratoriju profesorja Lourmela. In tudi ne preze Jacquesa Saincera, ki ga je prvič videl oni večer, ko je doktor Lourmel privedel zabavo »na čast Jamersonu« v svoji hiši v Autenillu.

In profesor Lourmel? Pa teta Lucija? Zakaj ona dva nista prišla v skafandrih, kje sta onadva ostala?

Medtem ko mu Mattol odgovarja — nekam preveč resno, se zli Jamersonu, ko se je vendar vse tako srečno izteklo — opazi učenjak čuden, nenačuden svoj Ireninih in skoro v nič manjši meri tudi Raymondovih očeh: kakor da se na dnu duše, prav na dnu skriva bolesta tuga, neskončna bojaznina...

Takoj se mu zrosni obraz.

In lakonično vpraša angleško:

«Ciserat, kaj resnega?»

Raymond je govoril angleščino skoro še boljše kakor Mattol.

«Da,» mu potrdi vprašanje. «nad vse resne stvari... Nameravali smo v New-York... tudi vas bi obiskali...»

«Lourmel, so mu je...»

«Ne, ne! Najinemu stričku ni nič hudega, in tudi teta Lucija je zdrava...»

Nekaj drugega je...»

«Ali mi lahko vse poveste?»

«Lahko.»

«In ti gospodje smejo slišati?»

S temi besedami pokaže sira Ernesta, Wallisa, Simpsona.

Ciserat se vprašujoče ozre na ženo, ki nalahno zardi, potem pa pogumno spregovori:

«Da! Naj slišijo vse! Bolje je, da gospodje vse vedo!... Kdo ve, morda se utegne kdaj pripetiti, da bo mali Henri ali pa mi vsi potrebovali njihove pomoči?...»

«In Jepsie?...»

«Tudi,» pokima energično Irena in se ji nasmehe.

Jepsie, ki je ropet vsa resna, stisne gorko Ireni roko.

Jamerson pogleda vprašujoče Ciserata:

«Torej...»

«Dovolite,» odreže sir Ernest. «Prej kakor v dveh urah smo že v Hamiltonu. Zdaj pa je čas dinéja, ki bo našim prijateljem brez dvoma izbornu tekni. Gospod Ciserat pa nam bo pripovedoval danes zvečer v mojem salonu, kjer se ni bati nikakega prisluškovanja... Tu pa, ključavnice, saj veste...»

Sir Ernest Bernd je imel prav. Vsi se strinjajo z njegovim predlogom.

Tri ure kesneje...

Lampasovo moštvo ostane na krovu Bluea kot gostja. Miss Ellen in mali Henri Prilland, ki je še vedno spal in se najbrž pred prihodnjim dnem ne bo prebudil, sta dobila spalnico, salon in toaletni kabinet v sprejemnih prostorih vladne palače. Drugi del teh

prostorov pa dobe Raymond, Irena in Lili, ki je v tem trenutku že brakala s hišno gospe Wallisove v omarah bogate Angležinje v njeni hiši v mestu, išoč potrebne perila in obleke za svojo gospe Ireno.

V privatnem salonu guvernerjevem pa so zbrani: guverner sam, oče in hči Jamerson, oba Wallisova, Simpson in O'Mursee in generalni štab Lam-pa-sa, to so: Jacques Saincer, Louis Mattol in Raymond de Ciserat s svojo ženo.

Ciserat začne pripovedovati. Prav na začetek poseže nazaj, na dogodek, ki se je pripetil na onem slavnostnem večeru, ki ga je priredil profesor na čast Jamersonu, in potem naštevava vse po vrsti, kaj se je dogodilo Ireni, kaj je videl on sam, čemur so prisostvovali Lourmel in Mattol in Lili in kaj je pretrepel nedolžni Henri.

Poslušalce se začne poljščati groza. Dalje govori Raymond o Jeanu Sainclairu, ki je prinesel Henrija Prillanta na krov Lam-pa-sa.

«Zdaj zasleduje Nyctalope to človeško pošast, Invultatorja. Kaj se je zgodilo doma, medtem ko smo bili mi v podmornici, seveda ne vemo. Pisma iz Evrope nas pa najbrž že čakajo v New-Yorku, pošto ležeče, ali pa pri vas, dragi gospod Jamerson.»

«Mogoče, da so že pri meni doma,» odgovori učenjak. «Naročil sem, naj mi shranijo pošto, ki pride te štirinajst dni, kar jih mislim prebiti pri siru Berudu.»

«Naj se že v Evropi zgo ti karkoli,» povzame Ciserat, «naj bo izid boja med profesorjem in Nyctalopom na

eni strani in Invultatorjem na drugi strani, tak ali tak, eno je gotovo: Mat-tolova teorija pobiranja Invultatorja se je obnesla sijajno. Odkar smo se v Havru vkrcali v podmornico, ni Irena in Henrija nihče več nad'egoval.»

«Vse je torej kazal, da se bo stvar ugodno končala, ko se zgodi v odda, ljenosti kakih petsto milj severno Bermudov — naša ura je kazala 28 min, čez 4 popoldne — nekaj neverjetnega, in Raymond pripoveduje

«Omdalje večja groza se začne poljščati poslušalceve.

«Potapljaču je šinila rešilna misel v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

«Naši skafandri so tako pripravljene, da se človek more svobodno gibati v glavo,» zaključuje Raymond. «Začeli smo si torej nadevati potapljaško obleko brez svinčenih čevljev, ki smo jo tako napolnili in napolnili z zrakov, da nas je veliki pritisk morja moral pognati kvišku. Nato smo odšli v water-balast, odprli lino in drug za drugim zdrknili v morje...»

(Dalje prihodnja)

Mali oglasi

Plače za dravim davkom na izterate vred do 20 besedi Dja 5", vsaka sadalita besede 50 par red. — Plače za vodno ajprej (lahko tudi z znamkami). Na vprašanje odgovarja uprava in, ako je vprašanje priložna zamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Pouk
Nemščina
V družbe ljudskoslovske predmetne poučujoče gospodična. — Naslov pove uprava „Jutra“. 16257

Leçons de français
Ipraktična, (teorije) so demistificirane, comme dame de compagnie (parie aussi l'allemand) voudrati avtor četranske Zidovska stera 4/III, Madame Serge de 12-2 heur. 16210

Sobarico in pomivalke
vpreme restavracija „Slon“ v Ljubljani. 16319

Šivilja
za izdelovanje perila, se išče takoj za dom. — Naslov pove uprava „Jutra“. 16208

Službe (dobe)
Krojaški pomočnik
ki reflektira na stalno mesto, najraje starejša moč, vsem vrstah del, se sprejme v stalno namestitev Nastop takoj, plača po dogovoru jako dobra. Ponudbe se pošlji na naslov: Ivan Gogaša, krojaški mojster, Jesenice-Fuzine, Gorenjsko. 16288

Praktikantinja
se sprejme pri upravnistvu tehniška v Ljubljani. Naslov pove uprava „Jutra“. 16384

Čevljarški vajence
se sprejme. — Natančneje: Fran Kurent, čevljar, Pot v Bohno dolino št. 12. 16402

Službe (iščejo)
Dobra moč
6 dvoletno prakso, večja vseh pisarniških del, št. št. mesta kantonizirane v Ljubljani ali na Gorenjskem. Ponudbe se pošlji na upravo „Jutra“ pod „Dobra moč“. 16161

Starejša vdova
želi mesto pri otrocih brez materne ali pri samostojnemu gospodu kot gospodinja. — Ponudbe pod „Spodobna“ na upravo „Jutra“. 16201

Knjigovodkinja
v večletno prakso, zmokna bilanca in ameriškega knjigovodstva, slovenske in nemške korepondence, strojepljiva in vseh vrstah pisarniških del, želi sprejemiti s 3. februarjem 1924. službo. Cenjene ponudbe se pošlji do konca tega meseca na upravo „Jutra“ pod „Samostojna“. 16408

Prodaj
Trapist sir I a
polnomaščeni nudi po 29.00 dinarjev franco pošta ali šerlema. Trgovsko podjetje K. Mahorič, Zagreb, Petrova ulica 25. 15351

Zelena peč
2 in pol m. samot in stala damška ura, se peccati prod. Naslov pove uprava „Jutra“. 16144

Pozor, veleposesnik!
Valvazor: Original! Nprro Maji Kje, se izve v upravi „Jutra“. 16273

Pozor, gospice!
Prodajam do 8. t. m. vse klobuke pod tvorziško ceno, radi sodnjike primerane izdelave. Iva Šiler, Kongresni trg št. 6. Cez ospidan odprto. 16205

Okraški za božič. drevo
božične svečice, laslice, razglodnice za božič in novo leto, kupite na debelo najceneje pri tvrčki Ivan Babovec Ljubljana, Sv. Jakoba trg 7. 15705

Zelena peč
peccati prodam. — Piller, Prečna ulica. 16248

Nov smoking,
krasno delo, se prodaja izredno ugodno. — Piller, krojaški mojster, Prečna ulica. 16248

Proda se:
1 pisalni stroj, 2 avtomobila, 1 enovprežni voz, 1 konjska oprava, več mit. Nastop pove podružnica „Jutra“ v Mariboru. 15946

Nepremočljive
«Waterproof» dežne plašče, gumel-peleline za dame, prevlečene s svilo in usnjene sukničije pripravila Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 244

Darilo za Miklavža!
Veskovrstne jopice in jumbere kupite najceneje na Trzovskem pristanu št. 20. 16396

5 vagonov bukovih hlodov
prodam. Zagaje se po želji kupca. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Buk. hlodi“. 16390

Kostanjevega lesa
več vagonov (brojavnih drog), prodam franco postaja Zalog. — Ponudbe z navodbo cene na upravo „Jutra“ pod „Kostanjev. les“. 16392

Smrekovi semen. storži
2 vagona za promptno dobavo. — Naslov pove upravo „Jutra“ pod „Storži“. 16329

Blagajna
iz kovancev želena, 140 m vjaka, 300 kg težka, se trikrat sapira (Wertheim), v popolnoma dobrem stanju, se ugodno prod. — Naslov na upravi „Jutra“ pod „Blagajna“. 16328

Gledališko kukalo
se prav dobro ohranjeno, se po smerni ceni prod. — Naslov pove uprava „Jutra“. 16317

Elektromotor
za enskometal tok, 220 voltov, 2 HP znamka „Elin“, nov, se prod. — Cena 6000 Din. Drogerija, Kranj. 16433

Lepa kožija
dvočepelna, dobro ohranjena, s kompletno konjsko grano opremo, napredni pri Ivanu Grosniku v Štani na Dolenjskem. 16409

Perzijska preproga
se prod. Na ogled od 1-4 ure popoldne na Poljanski cesti 15, I. nadst. Valenta. 16314

Dve žimnici
garantirano čisti, s podzlativniki, se prodajata na 1500 Din Naslov pove uprava „Jutra“. 16148

Pozor, veleposesnik!
Valvazor: Original! Nprro Maji Kje, se izve v upravi „Jutra“. 16273

Šivalni stroj
najfiniši originalni Singer, prvi ameriški sistem s pogrešljivim gornjim delom in podaljšano nitnico s šestimi predali, se radi selitve peccati prod. Pošlje se pri urarju v Sevnici. 16420

Šivalni stroj
«Singer», se prod. Pošlje se v trafiki na Dolenski c. št. 12. 16455

Štajerski fišol
oreha, sadje in suhe gobe, kupuje in plačuje po najvišjih cenah »Arvaria« veletrgovina s državnimi pridelki: d. i. o. s. Maribor, Aleksandrova 57. 16421

Nepremočljive
Novozidana vila
s obrtniškim prostori, primeren za trgovino in obrt, s lepim vrtom, v največjem industrijskem kraju Slovenije, se prod. Ostra se le na resne kupce. Cenj. ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Nova vila“. 16182

Hiša
s izvrstno tidoč gostilno in masarico blizu kolodvora v Mariboru, se za 1.000.000 Din resnemu kupcu takoj prod. Pojavila daje dr. Tomšič v Mariboru. 16065

Hiše s gostil. koncesijo
v bližini Ljubljane imam naprodaj. Vprašanje naj se pošljuje na upravo „Jutra“ pod šifro „Mehana“. 16336

Lepa manjša vila
v Mariboru s prostim stanovanjem, se ugodno prod. Naslov pri podružnici „Jutra“ v Mariboru. 16334

Stanovanja
Skupno stanovanje
s hrano in vso okrho, se išče za manjše družke in dijakije. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Bojšta druž.“ 16199

4000-6000 kron
plačam za stanovanje 2-3 sob, po možnosti v mestu. — Naslov pove uprava „Jutra“. 16308

Na hrano in stanovanje
se sprejme soliden gospod v novi vili na Prulah, Naslov pove uprava „Jutra“. 16305

Stanovanje
s dvema ali tremi sobami, event. celo biko, vzamem v najem v bližini mesta ali na kakšnem prometnem kraju. Ponudbe pod „Kakoj 1924“ na upravo „Jutra“. 16296

50.000 K nagrade
ali izvrstni skoraj nov pisalno dotičnemu, ki mi preiskri stanovanje 2-4 sob v središčni mesta. Ponudbe pod „Tri osebe“ na upravnistvo „Jutra“. 16444

Stanovanje
s 2, event. 4 sobami, se odda za dobo več let. — Ponudbe pod „St. 4000“ na upravo „Jutra“. 16448

Na stanovanje in hrano
se sprejmeta dva gospoda, ali dijaka, takoj ali s januarjem. Naslov pove uprava „Jutra“. 16405

Stanovanje
s nisko najemnino, obstoječe in sobe in kuhinje, se za najem za večje. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Niska najemalna“. 16400

1000 Din
dam tistemu, ki mi pove za stanovanje s sobo in kuhinjo. Ostalo uredim sam. Ponudbe pod „Resno“ na upravnistvo „Jutra“. 16454

Kmet-pridelki

Med
trčan sa polica v Škafju po 85 K 1 kg posoda vračunana. Pincelj med ceno po dogovoru. A. Maček, Vrhnika. 16558

Raznovrstnega fišela
prod. am večje množine. — Naslov pove uprava „Jutra“. 16175

Štajerski fišol
oreha, sadje in suhe gobe, kupuje in plačuje po najvišjih cenah »Arvaria« veletrgovina s državnimi pridelki: d. i. o. s. Maribor, Aleksandrova 57. 16421

Nepremočljive
Novozidana vila
s obrtniškim prostori, primeren za trgovino in obrt, s lepim vrtom, v največjem industrijskem kraju Slovenije, se prod. Ostra se le na resne kupce. Cenj. ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Nova vila“. 16182

Hiša
s izvrstno tidoč gostilno in masarico blizu kolodvora v Mariboru, se za 1.000.000 Din resnemu kupcu takoj prod. Pojavila daje dr. Tomšič v Mariboru. 16065

Hiše s gostil. koncesijo
v bližini Ljubljane imam naprodaj. Vprašanje naj se pošljuje na upravo „Jutra“ pod šifro „Mehana“. 16336

Lepa manjša vila
v Mariboru s prostim stanovanjem, se ugodno prod. Naslov pri podružnici „Jutra“ v Mariboru. 16334

Stanovanja
Skupno stanovanje
s hrano in vso okrho, se išče za manjše družke in dijakije. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Bojšta druž.“ 16199

4000-6000 kron
plačam za stanovanje 2-3 sob, po možnosti v mestu. — Naslov pove uprava „Jutra“. 16308

Na hrano in stanovanje
se sprejme soliden gospod v novi vili na Prulah, Naslov pove uprava „Jutra“. 16305

Stanovanje
s dvema ali tremi sobami, event. celo biko, vzamem v najem v bližini mesta ali na kakšnem prometnem kraju. Ponudbe pod „Kakoj 1924“ na upravo „Jutra“. 16296

50.000 K nagrade
ali izvrstni skoraj nov pisalno dotičnemu, ki mi preiskri stanovanje 2-4 sob v središčni mesta. Ponudbe pod „Tri osebe“ na upravnistvo „Jutra“. 16444

Stanovanje
s 2, event. 4 sobami, se odda za dobo več let. — Ponudbe pod „St. 4000“ na upravo „Jutra“. 16448

Na stanovanje in hrano
se sprejmeta dva gospoda, ali dijaka, takoj ali s januarjem. Naslov pove uprava „Jutra“. 16405

Stanovanje
s nisko najemnino, obstoječe in sobe in kuhinje, se za najem za večje. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Niska najemalna“. 16400

1000 Din
dam tistemu, ki mi pove za stanovanje s sobo in kuhinjo. Ostalo uredim sam. Ponudbe pod „Resno“ na upravnistvo „Jutra“. 16454

Domače vesti

LJUBLJANSKI ŽUPAN DR. PERIČ

centralist, privesek kapitalizma itd. «Najbolj mižerna stranka v Sloveniji so socijalni demokrati.» Tako piše službeno glasilo SLS. «Lačni voditelji, socialpatrijoti, centralisti, privesek velekapitalizma» — tako psuje «Slovenec» socijaliste dr. Korunove skupine.

Med Korunove socijaliste spadajo še od meseca oktobra tudi gg. dr. Perič, Tokan, Mihevc in tovarši, ki sede v ljubljanskem občinskem svetu kot zavezniški klerikalci. In gosp. Perič je ljubljanski župan še vedno po milosti iste SLS, ki ga sedaj zmerja v svojem glavnem glasilu.

Gospod župan si lahko izbere enega (med častnih naslovov, ki mu jih je našel njegov pokrovitelj «Slovenec» za svojo vizitko. V nemali zadregi bo, za katerega naj se odloči.

Vsekakor so gg. Korun, Perič in Uratnik glasom «Slovenca» voditelji «najbolj mižerne stranke v Sloveniji». Radi županskega stolčka bodo ti gospodje vodili socializem bržčas tudi v bodoče tako uspešno, da bo trajno ogel med dvema stoloma.

Politika teh gg. sodrugov je res mižerna.

Dne 8. decembra bo uprava ustala pošiljanje «Jutra» brez izjeme vsem, ki do tega dne ne plačajo naročnine do konca tekočega leta. Cenjeni naročniki se v lastnem interesu naprošajo, da brez odloga poravnajo svoje obveze, ako nočejo imeti sitnosti radi prekinjenja točnega dostavljanja lista.

Zanimivo. Štefanovičev tednik «Radikal», ki je začel zopet izhajati, poroča, da je finančni minister dal (pred volitvami) 75.000 Din brezobrestnega posojila trboveljskim rudarjem. Za denar je sprejel konsorcij 10 rudarjev od namestnika Hribarja. Vsota se je porabila v politične svrhe. Ko je nastal spor med radikali, so oni okoli «Jadranske banke» dali zapreti rudarje, ki jim je finančni minister dal denar kot brezobrestno posojilo. Mi smo pred volitvami opozorili finančno delegacijo na to podkupovanje iz državnih sredstev, a nihče se ni ganil. Zdaj je cela lopovščina razkrinkana!

Gradnja začasnega novega nasipa pri Podnartu. Na pretrganem železniškem nasipu pri Podnartu na Gorenjskem je delo v polnem teku. Zaposlenih je 200 delavcev in je upati, da bo za čas s ni novi nasip tekom 3 do 4 dni dograjen in da bo najzopet v nedeljo zopet proga na tem mestu zvezana; od nedelje naprej bo zopet mogoč osebni promet brez prestopanja, tovarni promet pa se bo vršil do nadaljnjega vsaj v zmanjšani meri. — Delo je v toliko otežkočeno, ker je povodenj odnesla ves material, ki ga je bilo do 3000 m³. Po dovršitvi začasnega nasipa se začne takoj z gradnjo definitivne proge, kar pa bo trajalo daljši čas, ker je voda dotično mesto močno poškodovala in je potrebno ves material znova pripeljati na lice mesta; že sama solidna izgradnja novega nasipa bo zahtevala strokovno in vsled tega tudi daljši čas trajajoče delo. Katastrofa je povzročila upravi železnice visoko škodo.

Začetek povodnji v Vojvodini. Iz Beograda javljajo, da je začela Donava silno rasti. Vsak dan se dvigne za 50 cm. Okolica Novega Sada je že vsa pod vodo. Tudi Tisa narašča rapidno. Opasnost poplave v Vojvodini je zelo velika.

«Neue Freie Presse» in «Tagesspost» prepovedana v naši državi. Zagrebška «Rječ» poroča, da je notranje ministarstvo prepovedalo razširjanje dunajskega dnevnika «Neue Freie Presse» in graškega dnevnika «Tagesspost», ker pišeta proti interesom naše države.

Dežji in materinski dom kraljice Marije v Ljubljani je brez dvoma eno najplemenitejših ustanov, kar jih je v zadnjih letih ustvarila privatna iniciativa v Ljubljani. Dolžnost nas vseh je, da podpremo to idealno ustanovo našega narodnega ženstva. Tej ustanovi je namenjen čisti dohodek koncerta, katerega izvajata operni baritonist dr. Aleksander Rigo in kons. prof. Janko Ravnik. Dr. Rigo je v svojem privatnem poklicu tudi zdravnik in kot tak cenil odlično in sloveljubno delo Dežjega in materinskega doma. Zato je tej ustanovi namenil čisti dohodek svojega prvega koncerta v Ljubljani. Vstopnice za ta koncert so v predprodaji v Matični knjigarni ter se vrši ta koncert v ponedeljek dne 10. decembra ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani. Vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni.

Ustanovitev oblasti odb. Rdečega križa v Celju. V sejni dvorani mestnega magistrata se je vršil pretekli petek pred predsedstvom župana dr. Hrašoveca sestanek vseh celjskih društev, ki je bil namenjen propagandi Rdečega križa. Odzvalo se je povabilu deset društev. Po prečitanih pravil in potrebnih informacij, ki jih je dal predsednik, se je sklenilo sklicati tekom dveh mesecev ustanovni občni zbor za oblastni odbor.

Smrtna kosa. Umrl je v ponedeljek 3. t. m. v Arelinu pri Vojniku po dolgi in težki bolezni odlični narodnjak, g. Martin Vrečko, veleposestnik, stavbeni podjetnik in bivši župan občine Skofja vas. — V

Prežganju pri Litiji je umrla v 59. letu starosti gospa Neža de Cecco, roj. Mlakar, opekarjeva žena. Pokojnica je bila blaga ženska in splošno priljubljena. — V Brezju pri Mariboru je po kratki bolezni umrl tamkajšnji nadučitelj g. Josip Ceh. Blag jim spomin!

Pogreb Sokola Lamberta Gerbiča v Mariboru. Včeraj popoldne se je vršil v Mariboru iz bolnice na pobrežke pokopališče tužen pogreb poštnega uradnika, podstaroste pragerskega Sokola Lamberta Gerbiča. Pogreba se je udeležilo lepo število mariborskih Primorcev, deputacija mariborskega Sokola s podstarostom doktorjem Boštjančičem in odbornikom mariborskega Sokola dr. Kovačičem. Pa tudi s Pragerskega so prihiteli številni Sokoli in tamokšnji sokolski naraščaj, da so se na zadnji poti poslovi od svojega ljubljenskega brata voditelja. Za krsto je stopala plačajoča vdova s srotama, sinom in hčerko. Pri bolnici in grobu so vzornemu rodoljubu zapeli v slovo pevcji Jadrana in Drave, ki so v častnem število prihiteli na pogreb. V imenu Sokola pa se je umrluemu ob grobu zahvalili za njegovo neumorno in nesebično delo podstarosta dr. Boštjančič. Zalostno slovo od prerano umrlega je vsakomur porosilo oko. Prizadeti rodbini iskamo iskreno sožalje. Pokojniku pa ohranimo časten spomin. Narodnjaki, ki bi hoteli zapuščeni rodbini umrlega kaj pokloniti, lahko pošljejo prispevke na podružnico «Jutra» v Mariboru, Bavarska ulica.

Himen. 3. t. m. se je v Ljubljani poročil gospod Ivan Jerše, gostilničar v Žužemberku, z gospodično Anico Suštar. Bilo srečno!

Istop iz našega državljanstva je ministarstvo za notranje zadeve dovolilo železniškemu pregledniku Antonu Brezniku in njegovi rodbini ter uradniku češkoslovaškega konzulata v Ljubljani Ctiboru Bloudeku in njegovi rodbini. Oba sta si pridobila češkoslovaško državljanstvo.

Ljudsko vsenilsiše v Celju. V ponedeljek, dne 3. decembra je predaval prof. dr. Omersa o reformi srednjih šol v češkoslovaški republiki. Zelo zanimivo snov je razpredelil pregledno ter jako stvarno razpravjal o temeljiti reformi srednje šole. Žal, da je bil obisk pri tako splošno važnem vprašanju precej slab, zlasti je manjkalo učiteljstvo, kateremu je bilo predavanje pač v prvi vrsti namenjeno.

Organizacija jugoslovanskih nacionalistov v Celju je s proslavitiijo petletnice ujedinjenja dne 1. decembra pokazala, da je na pravi poti in kot krepka ter resna organizacija tudi pri resnem in stvarnem delu za širjenje nacionalistične ideje. Ob 11. popoldne se je vršila v veliki dvorani celjskega Narodnega doma lepo uspešna narodna manifestacija, katere so se udeležili vsi sloji, zastopniki oblastev in društev, v častnem številu pa predstavniki naše narodne vojske. Dvorana je bila nabito polna. V zvečenih besedah je proslavil pomen ujedinjenja predsednik organizacije g. Tripalo ter zaklinjal navzoče, da zvesto držijo tudi svoje obljube do ujedinjenja naroda in še neodrešenih bratov. Brat dr. Milko Hrašovec je v imenu Sokola poudarjal pomen dela za narod, s katerim pride zadovoljstvo, iz zadovoljstva pa promikne ljubezen do domovine. Zvečer se je vršila v istih prostorih izredno dobro prospele slavnosti. Med prijatelji dvoji žel. godbe in izbranim petjem pevskega krožka Komšija je uprizorilo Dram. društvo dramsko vizijo, ki predstavlja za domovino umirajočega komitaša, ki pošilja svoje zadnje pozdrave svoji materi v daljino. Gregoričev «Soči» je prijetno deklamiral gdč. Cernejeva, tri krasne od g. Benčana insecirane alegorične slike so pa predstavljale v narodnih nošah Jugoslavijo ter prisego in poklonitev našemu kralju.

Jugoslavija leta 2011. Podlistek pok. Stojana Novakovića, katerega je «Jutro» pod gornjim naslovom objavilo 1. decembra t. l. na prvi prilogi v podlistku, je prvotno izšel v «Hrvatsko-srbskem Almanahu za leto 1911.» pod uredništvom odličnega publicista, sedanjega urednika revije «Nova Evropa», g. dr. Milana Curčina. Navedba vira je na dan objave izostala, kar s tem popravljamo.

Posdrav naših vojakov iz Štipa. Slovenski vojaki 26. pp. v Štipu pošiljamo vsem Slovenkam in Slovincem iskrene pozdrave: Vinko Lukec, Feliks Andolšek, Ivan Lenarčič, Anton Guštin, Avgust Gorjanc, Anton Cok. Zdravo!

Nov hotel v Mariboru. Kakor doznava «Tabor», se snuje v Mariboru «Hotelska delniška družba», ki bo prevzela gradnjo v Mariboru nujno potrebnega hotela. Projektovani hotel se bo zgradil na prostoru hotela «Stadt Wien» ali pa na stavbišču nasproti glavnemu kolodvoru. Hotel se bo gradil baje z domačim kapitalom.

Mariborski občinski svet. Včerajšnje poročilo o seji mariborskega občinskega sveta popravljamo v toliko, da je oboročilo dr. Rosine o zadevi uradnika Derkopfa predlagal dr. Mulej, da smejo občinski svetniki kot dvoklati zastopati mestno občino. Predloga torej ni stavil dr. Rosina.

Is tajne seje mariborskega občinskega sveta. V torekovi tajni seji so naklonili nekemu umetniku 5000 dinarjev podpore za lečenje. Za komercialnega vodjo mestne elektrane je bil imenovan znani mariborski narodni delavec, Ivan Kežar, doslej vodja mariborske podružnice Balkana. Uslužbenecom mestnega električnega podjetja bodo na njihove zahteve plačali nadurno delo. Upokojeni dobe odslej vsi pokojnine izplačane v dinarjih. Rešena je

bila še disciplinarska zadeva dveh uradnikov ter nekaj prošnji obolelih uradnikov za podpore. Pred novim letom se bo vršila še ena seja občinskega sveta.

Jadranska banka je za novo leto vsled likvidacije svojih poslov odslavila veliko število uradnikov. Veliko težav ji prizadeva gradba palače v Beogradu, ki se zaradi popolnega pomanjkanja sredstev ne more nadaljevati. Ogorčenje proti dr. Azmanu, ki je skupno s Kamenarovičem pripeljal zavod na rob propada, raste tudi v krogih «Jadranske».

Tema v vlakih. Prejeli smo: Dober mesec dni so nočne garniture osebnih vlakov na gorenjskih kakor dolenskih progah brez razsvetljave, tako da so že itak mučne nočne vožnje postale dolgočasne in pa nevarne kakor v onih časih, ki si jih pač ne želimo več. Ker je tema glavni element, ki se v njem giblje radikalna delavnost, se nam zdi neverjetno, da bi tudi ona bila vir državnega štedenja. Vsled tega vprašamo železniško upravo, ki ima v Zagrebu radi razsvetljenja vlakov lepo pilnarino: Ali mora tudi to spadati v žalostno poglavje našega pašaluka?

Tatvine v mestni klavnici v Ljubljani. Dne 8. t. m. je zaklal v mestni klavnici mesar Josip Jager dva prašiča. Nato je odšel po opravkih v mesto, njegov sin pa je naložil oba razrezana prašiča na voz in jih odpeljal domov. Tu pa so domači opazili, da manjka okrog 10 kg špeha. Po izjavi mesarjev se dogajajo na klavnici zelo čisto tatvine tako, da jih mesarji niti več ne zaznamajo. Kdo bi bil skrivnostni usmovič, se nikakor ne more dognati.

Strah v podstrešju. Stanovalce neke hiše pred ljubljanskim gradom je že nekaj dni strašilo. Vsako noč se je žulo iz podstrešja sumljivo hreščanje. Ko pa je postal hreščanje še neznošno, so jih je vendar več odločilo in odšli so skupno pogledat pod streho, kaj bi to bilo. Na splošno začudenje po so našli v podstrešju sestanovalko, ki je pridno žagala strešne tramovine in si na ta način pripravljala ceno kurivo.

Precej tragedije. Bivši gozdar pri Šumski upravi v Boh. Bistrici g. Petross je bil koncem septembra nenadoma brzojavno upokojen. Pravi vzrok upokojitve ni znan, šušlja pa se, da je to bil akt maščevanja gg. Mapeya in cons. ker je omenjeni gozdar svoječasnega ministra Pucija informiral po njih nazoru popolnoma po nepotrebnem o gotovem poslovanju pri šumskih upravah. Šumska uprava je potem odpovedala gozdarju Petrossu deputatno stanovanje in ga prisilila, da se je izselil 16. novembra, četudi pri znani stanovanjski bedi v Bohinju ni mogel dobiti primerne stanovanja in se mora sedaj zadovoljiti z zaslonno sobico pri svojem tastu kot z družinskim stanovanjem. Nesreča pa je hotela, da je zbežneta Bistrica ob priliki zadnje povodnji in mu odnesla njegov up in ponos, devetletnega sinkota Dragota. Nesrečnega otroka še do danes niso našli. Naprednemu možu in celi njegovi rodbini od bridih urah težkih udarcev naše najiskrenejšje sožalje!

Mariborski drobiš. Delovodja delavnice južne železnice Alfons Braunitzer je bil pred mariborskim okrožnim sodiščem obsojen radi tatvine 45 kg bakra na 4 mesece ječe, njegov drug Tomažič pa na 2 meseca. Braunitzer je znan kot nemški nacionalalec že iz leta 1914. — Na večeršnjem zborovanju mariborskega učiteljskega društva je predaval ob lepi udeležbi dr. Pivko o materinski ljubezni v Cankarjevih spish. Predavanje je bilo oduševljeno sprejeto.

Vlomilska družba zajeta. Zagrebški policiji se je končno posrečilo priti na sled veliki vlomilski družbi, ki je svoje delovanje razširila celo do Ljubljane. Deset članov družbe in štirje pomagači, ki so ukradeno blago prodajali, so že pod ključem.

Premog

Drva

Oglje

Excelsior - cement

1. strešna lepenka

najboljši! // najcenejši!

„Impex“

Ljubljana, Krekov trg št. 10

Telefon 70, 349.

Vojak pod vlakom. V torek popoldne je na mariborskem železniškem mostu povozila lokomotiva vojaka 45. polpolka Omara Poliča, ko je nesel svojim na tamokšnji straži stoječim tovarišem večerjo. Lokomotiva mu je odrezala obe nogi in desno roko v zapetju. Prepeljali so ga v vojaško bolnico.

Porotno zasedanje v Mariboru. Pri okrožnem sodišču v Mariboru se prične prihodnji ponedeljek zadnje letošnje porotno zasedanje. Obravnavalo se bo o naslednjih kazenskih slučajih, in sicer dne 10. decembra: Marija Jeremič, požig; dne 11. decembra: Marko Bohanec, uboj; dne 12. decembra: Rozalija Prop, požig.

Ljubljansko gasilno in reševalno društvo nam poroča, da namerava dne 26. tega meseca prirediti v hotelu Union svojo običajno božičnico ter je v to svrhu pričelo a pobranjem prostovoljnih prispevkov.

Pojasnila k igri «Zlata ptička». Prejeli smo: Ta igra, ki se dobi v prepis pri «Zvezi kulturnih društev», ni mladinska kakor jo morda kdo sodi po njenem naslovu. Končuje se s trojno saroko na domu odličnega in odličnega Sokola. Vsa tri dejanja se igrajo v eni sobi. Igra je primerana za božični in novoletni čas, ki sega navadno za take prireditve do praznika Treh kraljev in še dalje.

Obrotniški koledar za leto 1924. Hč: no vezan in v priročni obliki je izšel. Vsebuje poleg člankov, ki se tičejo davkov, obrtne pravice, obrtnega sodišča ter carine prostega uvoza potrebnih za obrtnike in industrijce celo vrsto drugih podatkov, ki so vsakemu obrtniku, industrijcu in trgovcu vsak dan neobhodno potrebni. V njem so med drugim podatki natisnjeni tudi uradni podatki ter naslovi carinskih posrednikov, spedičij, anončnih in reklamnih zavodov, bančnih zavodov itd. v Sloveniji. Koledar se nanaša pri Pokrajinski zvezi obrtnih združenj za Slovenijo in Ljubljani in stane 1 komad 10 Din. Poština posebej.

Izredna prilika za nakup živalnih strojev se nudi p. n. občinstvu pri dobro znani tvrdki I. Gorec, ki je prešla izborne živalne stroje slovite nemške tvorilce znamke «Excella», ki so urejeni za umetno vezenje, krpanje perila in mašenje nogavic. Za božič in novo leto imajo kupci še izredno ugodnost 10 odst. popusta. — Oglejte si stroje, predno se odločite na nakup. Opozorjamo na današnji oglaš tvrdke Leopold Tratnik.

Izjava.

V zadnjem času me je več znancev opozorilo, da se kot vzrok molega odhoda iz opernega ansambla navaja baje moje pretirane honorarne zahteve, katerim gledališka uprava ni mogla ugoditi. — Silčne vesti je nekdo trozil že ob mojem lanskem izstopu in v nekem listu je bilo celo čitati, da sem bila med onimi, ki jih je uprava radi pretiranih zahtev morala — odsloviti. Sicer je list prinesel tozadevni moj popravek, a kakor vse kaže, imam še vedno «dobre» prijatelje, ki hočejo to trditev na vsak način uveljaviti. Da se izognem še nadaljnim sumničnim in zgražanjem, sem primorana v svojo obrambo izjaviti, da se z upravo Narodnega gledališča glede honorarja sploh nisem pogajala, temveč jo samo prosila, da vzame moj izstop na znanje. Globoko sem uverjena, da stane pevka,

Vremensko poročilo.

Ljubljana 5. decembra 1923.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	758.9	2.8	jng. zap. brezvetra	oblačno dož	1.7
Ljubljana	14.	758.6	8.8	sev. zapad brezvetra	—	—
Ljubljana	21.	758.3	9.3	sev. zapad brezvetra	več obl.	—
Zagreb	7.	758.6	4.0	zapad brezvetra	oblačno	9.0
Beograd	7.	759.1	5.0	zapad brezvetra	megla	9.0
Dunaj	7.	755.8	0.0	sev. vsh. zapad	oblačno	2.0
Praga	7.	754.8	-4.0	—	—	—
Inozemost	7.	755.7	-2.0	—	—	—

V Ljubljani barometer višji, temper. visoka. Sonce vzhaja ob 7:29, zahaja ob 16:13

Dunajsko vremensko poročilo: Na višinah Alp brljejo še južni vetrovi. Na ki utegne nastati ne bo dolgo trajalo. poved za 6. t. m.: Oblačno, deloma ju-

ki poje letos mesto mene — ako se ž plačuje samo običajni honorar za goste — tuje — najmanj 100 odst. več kot sem stala jaz, ne glede na to, da je poleg nje še stalno angažirana moč za silčne vloge. — Taka je torej resnica o mojih pretiranih zahtevah. Kdor trdi kaj drugega, ima pač svoj posebni namen, dobrega ali plemenitega pa gotovo ne.

Ljubljana, 4. decembra 1923.

Pavia Lovšotova.

Domače borze

5. decembra:

ZAGREB. Tržiške z efekti ni bilo posebno živahno. Od bančnih papirjev sta narasla Hrvatska eskomptna in Jugoslavenska. Delnice Ljubljanske kreditne banke so bile danes popolnoma zanamarnje, ker se je aventično doznalo, da sta se obe interesirani skupini sporazumeli. Od industrijskih papirjev so arbitralni nazadovall, tako Sečera in Gutmann, dočim so papirji Trboveljske premogokopne družbe narasli na 890. — Na tržišču z devizami je bilo dovolj blaga in so tečaji neznamno nazadovall. Največ prometa je bilo v devizah na Prago, Dunaj in Italijo. Notirale so devize: Amsterdam 3370 — 3590, Dunaj 0.12475 — 0.12575, Bruselj 0 — 415, Budimpešta 0.47 — 0.48, Bukarešta 0—46, Hilija izplačilo 383.25 — 384.25, šek 382.5 — 383.75, Kristijanija 0 — 1320, London izplačilo 386 — 387.5, šek 385.5 do 386.5, Newyork šek 88 — 88.75, Pariz 472.5 — 477.5, Praga 259 — 260, Sofija 0 — 69, Svica 1547.5 — 1555, šek 1545 — 1550; valute: dolar 67 — 67.5, avstrijske kroce 0.1225 — 0.1235, češke krome 253 — 255, funt šterling 0 — 382.5 francoski franki 467.5 — 472.5, napoleonori 315 — 0, lež 42 — 43, švicarski franki 0 — 1545; efekti: Eskomptna 165 — 167, Kreditna Zagreb 151 — 152, Hipotekarna 100 — 101, Jugoslavenska 145 — 147, Ljubljanska kreditna 235 do 235, Prastrediona 975 — 985, Slavenska 108 — 110, Eksploatacija 217.5 — 225, Drava 650 — 675, Goranin 145 — 160, Sečera 0.12525, Budimpešta 0.46 — 0.475, Zeneva 1547.5 — 1548.5, London 384.75 do 385, Milan 883 — 383.25, Newyork 88.3 do 88.4, Pariz 474 — 476, Praga 258.5 do 259, Solun povpraševanje 150, Sofija ponudba 69; valute: levi 67 — 70, francoski franki 474 — 475.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Uredništvo izjavlja, da dopis z dne 4. t. m. iz Vižmarjev o g. Matjanu ni izšel iz vrst šentviškega učiteljstva.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra», Odgovorni urednik Fr. Brozovič, Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Najboljši premog, drva in oglje

kupite najceneje pri Družbi ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Telefon št. 730

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

Telefon št. 730

Sreda 5. decembra	Četrtek 6. decembra	Petek 7. decembra	Sobota 8. decembra
Anita Berber			
znana iz drame „Tri ljubice grofa Marana“			
igra v najlepši družabni pustolovni drami šestih dejanj			
Zgrešeno življenje			
Predstave: ob delavnikih: 3., 1/7., 1/8. in 9. uri			
ob nedeljah in praznikih: 11. uri dopoldne			
popoldne ob 4., 1/6., 1/8. in 9. uri			
Cene prostorom: 6234			
I. nadstropje:		Parter:	
Lože I. reda, sedež	Din 15.—	Parketni sedež	Din 9.—
Lože, stranske, sedež	„ 11.—	Rezervirani sedež	„ 8.—
Balkonski sedež	„ 10.—	I. prostor	„ 6.—
		II. prostor	„ 5.—

Dnevna predprodaja vstopnic od 2. ure dalje.

Iz stare Ljubljane

Ljubljana leta 1802.

(Dalje.)

Krakovsko predmestje. Krakovo in Trnovo sta bili pred dobrimi sto leti vasi. Na vprašanje: kje si bil? odgovarjajo še dan današnji nekateri starejši domačini: na vasi.

O Krakovskem predmestju poroča seznam 1802 naslednje: Pri nekdanjih Križevniških vratih, sedaj pri poslopju nemškega viteškega reda meji na Gradišče in mesto, ki ga loči od njega Zoisov, pred mestni graben, skozi katerega ima pri vodi zvezo; razteza se do Ljubljaničinega pritoka Gradašče, ki ga deli od Trnovega; spada v trnovsko župo; prebivalci so večinoma ribiči in čolnarji in so vsi podložni ljubljanskim komendi nemškega viteškega reda. Od Gradišča sem stoji (leta 1802.) ob nekdanjih Križevniških vratih na levi ob jarku št. 1 Ivana Matevžeta, ki je še magistratni podložnik. Tu je bila znana gostilna pri numero 1, kjer so ostajali do otvoritve dolenske železnice zlasti dolenski vozniki. Velikonočni potres leta 1895. je tako poškodoval hišo in obširno gospodarsko poslopje, da se je moralo podreti. Selišče je kupila križevniška komenda in ga pretvorila v vrt. Leta 1802. je stala ob jarku še ena hiša tam, kjer je sedaj Modiceva (Cojzova cesta 9). Njeno hišno ime je bilo «Pemoš». Poprej sta stoneli dve hiši ob Zoisovem grabnu, a so ji odstranili zaradi požarne nevarnosti.

Dne 21. prosinca 1774. je kupil Žiga Zois na dražbi za 260 gl. mestni graben zunaj Križevniških vrat pri Krakovem (Argo,

VI, 94). Pomniti treba, da je tekla krog mesta pod obzidjem voda v globokem mestnem jarku; pri vsakih mestnih vratih je držal čez jarek most, pri Poljanskih vratih celo dva (Vrhovec, Ljub. mešč., 7). Nasproti sedanjim mestni šoli (1875) je tičal v mestnem obzidju okrogel stolp, ki so ga odstranili leta 1869. in nadomestili z gloričeto. Po zasutem Zoisovem grabnu je izpeljana sedaj Zoisova cesta.

Ob Ljubljaničnem navzgor do Gradašče je stalo 1802. leta 25 hiš. Prvi je bil lastnik trgovec Gašpar Kanduč, ki je stanoval v Zlati luknji št. 296 (Inst. Schem., 1802, 204). Na Krakovski cesti od vode gor navaja seznam 23 hiš; dve med njimi (41, 42) je imel v lasti tajnik deželnega glavarstva France Martinic. Doli proti Gradaščici (sedanja Kladezna in Gradaška ulica) je bilo 18 hiš; po dve sta imela France Debevec in Ivan Kovač. Sedanja Emonska cesta, držeča proti Trnovemu, se je zvala Trnovska cesta. Konec nje je bil most pred cerkvijo, edini, ki je tedaj vezal Krakovo s Trnovim. Pri Trnovski cesti stoji v seznamu 1802 opazka: Od pristave nemškega viteškega reda in znamenja sv. Janeza Nepomučana proti mestu, na Fritici. Križevniška pristava je stala na Mirju, ki je bilo nenaseljeno in neobdelano, na rimskem obzidju tam, kjer se dviga sedaj Jakopičeva hiša. V znamenju se je naš seznam zmotil. To je Marijino znamenje z Bogorodičnim kipom iz 14. stoletja, sloneče še sedaj ob rimskem zidu na Emonski cesti. Na Fritici, zgrajeni v in na emonskem obzidju, sta

bili leta 1802. dve hiši, kar se pozna na slemenu; sedaj sta strnjeni v eno. Prvi je bil lastnik Gregor Pavlin, drugi (proti mestu) Luka Mrak, čigar začetni črki LM z letnico 1814 se še nahajata nad vrati sedanje hiše, ki ji je posestnica Ivana Sternova. Pri Mraku na Fritici je bila gostilna. Razen te je imelo Krakovo l. 1802. še štiri krčme. Nasproti Fritici je bila gostilna pri Frgollnu, kjer je točil Matej Matevž; naš seznam poroča, da je bila tam čolnarska krčma (Schiffmannswirth). Nad vrati Frgollnove (pozneje Dolenčeve, sedaj Spitzerjeve) hiše stoji letnica 1776. V sedanjih Črmetovi hiši (Krakovska ulica št. 6) je krčmaril ribič Florijan Čelešnik. Sredi Krakovega ondi, kjer se je reklo pozneje pri Plisku, je bila gostilna Simona Hafnerja. Krakovski nasip ni bil brez krčme, tamka se je na št. 7. (sedaj 6) vkrvarjal s pivci ribič in ubožničar Tomaž Črne. Poleg krojaštva se je bavil z gostilničarstvom v Jerinovi hiši (sedanja Emonska cesta 4) Boštjan Cergol.

Razen trgovca Kanduča in uradnika Martinca so bili krakovski hišni posestniki navadni delavni ljudje. Leta 1802. je bilo med njimi 21 ribičev, 1 veliki čolnar, 19 malih čolnarjev, 7 dninarjev, 5 krčmarjev, po 2 zidarja in tesarja, 3 krojači, po 1 mizar, kočijaž, voznik, prodajalec soli. Zelenjad, ki so jo gojile in na Trgu prodajale Krakovčanke, je dajala lep zaslužek.

Trnovo. To predmestje je mejaš Krakovega, s katerim ga veže most na cesti. Gradaščica ga loči od Krakovega. Trnovčani so večinoma čolnarji; vsi so podložni magistratu. K Trnovemu spadajo Pogačnikova in mestni opekarni. Hiše so začeli šteti takoj pri mostu. Številke teko

od Gradaščice k Ljubljani, potem zadaj okrog (seznam 1802).

Trnovo z napoli lesenimi, s slamo kritimi hišami je prenesel veliki požar, ki je na cvetni petek dne 4. maj. travna 1800. vpepelil krog 70 poslopj. Vnelo se je pri Komarju (sedaj Trtnik, Cerkevna ulica 1). Huda sapa je zanesla ogorke v Kolezijo; ondodni mlin je bil prej v plamenih kakor nekateri Komarjevi sosedje. Trnovski cerkvi, prednici sedanje, je pogorelo ostreže in zvonovi so se raztopili. Rane, tedaj vsekane Trnovemu, še niso bile zaceljene leta 1802. O veliki izpremembi, izvršeni po požaru, priča dejstvo, da našteva hišni seznam iz leta 1798. v sedanjih Cerkevni ulici 17 hiš, a leta 1828. jih je bilo 14 (sedaj 13). Marsikatera hiša ni vstala s pogorišča, nekatere so prestavili drugam. Iz imenovane ulice sta se umaknila, kakor poroča seznam 1802, k Ljubljaničnu Ivan Učak in Anton Blažun. Iz sedanje Trnovske ulice je premestil Matej Vizjak hišo k Pogačnikovi opekarni, Ivan Bezljaj in Gregor Cerar — oboja iz iste ulice — pa na pogorišče mestne opekarnice. Čolnarja Josipa Učaka hiša (stara št. 25), do požara sloneča ob trnovskem župnišču, ni vstala iz ruševin.

V seznamu 1802 so označene trnovske ulice po smereh: Od vode gor — Dalje v ulici na levo — Pri mestni opekarni — Protiv Mestnemu logu — Od tam na desno na polju.

V Trnovem so bile nekdanj tri opekarnice, med njimi dve mestni: spodnja in zgornja. Spodnja pri sedanjih Nušakovih vojašnici ni pogorela, dočim je zgornjo, stojičjo ob Gradaščici, leta 1800. uničil požar. Opekarnarskega mojstra stanovališče je bilo v sedanjih Šarčevi hiši (Kolezijska

ulica 6). Stavbišče pogorele opekarnice je kupil Andrej Malič (stara št. 76). Zgornjo opekarno je sezidalo mesto nato ob mostu pri Malem grabnu; k njej je spadala sedanja Jerinova hiša (Opekarska cesta št. 52). Pogačnikova opekarna je obratovala blizu Ljubljaničnice; njen ostanek je hišica (sedaj Konjušna ulica 11) na gričku.

V Koleziji je mlinaril leta 1802. Peter Suhadobnik. Na Osmajni še ni bilo nobene naseljenike; takisto je bilo Barje neobljudeno. Blizu Mestnega loga je sameval konjač.

Tedaj je imelo Trnovo tri gostilne. V hiši prejemnika pri nekdanjih Vodnih vratih Ignacija Mayerholda (stara št. 8, sedaj Cerkevna ulica 17 pri Kačarju) je točila Meta Pliskovka. Mayerhold je bil višji uradnik (Oberamtsbeamter) in poleg imenovane še posestnik treh hiš ob Ljubljaničnu blizu Zabajka. Druga trnovska gostilna je bila pri že gori omenjenem Komarju. Anton Komar je bil veliki čolnar. Trnovčani so mu zdeli primerek *Bahabirt* (Wachenwirth). Seznam 1802 pri pominja ob njegovi hiši: *Tudi so tu poleteli kopeži*, katere omenja še enkrat, namreč pri Ivanu Lovrinu (stara št. 57, poznejša 17), čigar hiša je stala ob Ljubljaničnu poleg Komarjevega *kopaljšča* (Badestube) in je bila v njej tretja trnovska gostilna.

Med trnovskimi hišarji omenja seznam 1802: 35 čolnarjev, 9 voznikov, po 4 zidarje in dninarje, 3 opekarnarje, 2 čevljarja, po 1 mlinarja in tesarja. Škander, ki se je pisal za Ivana Kanja, je bil marketendar (št. 42, sedaj Karunova ulica 10).

Sredi preteklega stoletja so zvali Ljubljano št. „gostilno“ pri Avstrijskem dvoru (pomajski Mahrov trgovski zavod) — „Bahabirt“.

(Dalje prihodnj.)

Šivalne stroje EXCELLA

raffinejši izdelek kupite najceneje pri tvrdki

Za Božič in Novo leto 10% popusta

J. GOREC

Palača Ljubljanske kreditne banke Ljubljana

HALO! ČUJTE! HALO!

Svetujemo Vam, da ne kupite prej kake emajlirane kuhinjske posode, preden si ne ogledate blaga od novo došle partije v veliki izbiri pri „FORTUNA“, trg. dr. BIJAK & COMP., Ljubljana, Krakov trg 7-8 (poleg Mestnega doma). En gros. Cene konkurentne. En detail.

Halo!

Preden kupiš, oglej si izložbo pri N. Šinković nasl. K. Sosse
Prodaja do konca meseca s 10-20% popustom.

Išče se

za tajništvo velikega industrijskega podjetja v Zagrebu

prvovrstna tipkarica

ki perfektno pozna hrvatsko in nemško steno-grafijo. — Plača dobra. Reflektira se samo na prvovrstno moč. Ponudbe na poštni pretinec 41, Zagreb, glavna pošta. 6222

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica: Ljubljana

Delniška glavica Din 50,000.000[—] in rezerve preko Din 12,500.000[—]

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Šabec, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agenciji:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijaciji:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

40

Pristni vinski destilat **COGNAC MEDICINAL**
Parna veležganjarna ROBERT DIEHL, Celje (Slovenija).

KINOREKLAMO

za kinematografe

v Ljubljani, Mariboru, Celju in ostali Sloveniji kakor tudi za kinematografe v vseh večjih mestih Jugoslavije oskrbujemo točno in po solidnih cenah. — Na željo pošljamo interesentom izšpne proračune, osnutke za diapozitive, kateri se izvršujejo v moderni in okusni obliki (enobarvno ali pa tudi večbarvno).

ALOMA COMPANY
ANONČNA IN REKLAMNA DRUŽBA Z O. Z.

CENTRALA
LJUBLJANA
Kongresni trg 3.
Telefon 174.

PODRUŽNICA
BEGRAD
Vasina ul. 21.
Telefon 30-06.

Za božič in Novo leto kupujte

knjige za mladino:

- Milčinski, Zgodbe kraljeviča Marka. Ilustrirano. Vezano Din 18[—], s pošto Din 19⁵⁰.
- Milčinski, Tolovaj Mataj. S slikami. Vezano Din 26[—], broš. Din 20[—], po pošti Din 1⁵⁰ več.
- Šorli, Čirumurci. S slikami. Vez. Din 25[—], broš. Din 20[—], po pošti Din 1⁵⁰.
- Šorli, Bob in Tedi. S slikami. Vez. Din 18[—], broš. Din 12[—], po pošti Din 1²⁵ več.
- Vaštetova, Pravljice. S slikami. Vez. Din 22[—], po pošti Din 1²⁵ več.
- Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vezano Din 12[—], po pošti Din 1[—] več.
- Cika Jova-Gradnik, Pisani oblaki. Otroški pesmi. Vezano Din 14[—], po pošti Din 1[—] več.

Razne slikanice, ilustrirane pravljice za majhne otroke.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.